BIBLIOTECA

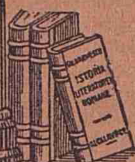
PENTRU TOȚI

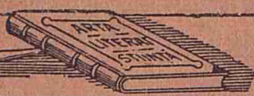
ION PILLAT

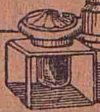
PE ARGEŞ IN SUS

EDIȚIE NOUA DEFINITIVA

EDITURA

LIBRARIEI „UNIVERSALA“

ALCALAY & Co.

Bucureşti, Calea Victoriei No. 27

Prețul Lei 14.—

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI

No. 1404—405

ION PILLAT

PE ARGEȘ IN SUS

EDIȚIE NOUĂ DEFINITIVĂ

EDITURA LIBRĂRIEI
„UNIVERSALA"
ALCALAY & Co.
BUCUREȘTI

CTITORII

Acolo unde 'n Argeş se varsă Râul Doamnei
Şi murmură pe ape copilăria mea,
Ca Negru Vodă, care descălecând venea,
Mi-am ctitorit viaţa pe dealurile toamnei.

Prin viile de aur ca banii dintr'o salbă
Pe al colinei mele împodobit pieptar,
Inchis-am fericirea în strâmtul ei hotar
De nuci bogaţi în umbră, umbrind o casă albă.

Acolo 'n pacea nopţii, pe drumuri de podgorii,
Am mers tăcut alături de carele cu boi,
Când neaua lunii ninge pe sălcii în zăvoi,
Când şopoteşte valea de cântecele morii.

Las altora tot globul terestru ca o minge,
Eu am rămas în paza pridvorului străbun,
Ca să culeg cu ochii livezile de prun
Când alb Negoiul, toamna, de ceruri se atinge

Şi tot visând la vremea când înfloriră teii,
Pe când îmbracă ţara al iernii alb suman,
Să desluşesc cum piere trecutul, an cu an,
Pe drumuri depărtate sunându-şi clopoţeii.

Să stau, pe când afară se stinge orice şoaptă,
Privind cenuşa caldă din vatra mea, de-acum —
Şi să aud deodată cu 'nfiorare cum
Trosneşte amintirea ca o castană coaptă.

FLORICA

INCHINARE

Privelişte menită să-mi fie o psaltire,
Intâia mea credinţă şi ultimul meu scut,
Moşie aurită de-amurg şi de-amintire,
Deal albăstrit de lună, de dor şi de trecut.

Florică, înflorită în Mai ca o mireasă,
Tu, care legi în toamnă un rod de orice ram,
Intinde peste mine un văl de frunză deasă,
Primeşte iar la sânu-ţi copilul ce eram.

Aleea mi-o deschide cu braţele de mamă
Ca să mă culc în casa din deal, la pieptul tău.
Fii pentru mine Sfânta Icoană ce din ramă
Alină lin feciorul risipitor şi rău.

Am rătăcit pe piatra cetăţilor haine
Şi m'am jucat cu anii cum alţii svârlă mingi...
Tu numai, păstrătoare a zilelor mezine,
Mai poţi cu-a lor lumină pierdută să m'atingi.

Fii pentru regăsitul o mânăstire vie
In care amintirea aprinde lumânări,
Şi unde, pe o tâmplă de umbră, reînvie
Ochi cunoscuţi, luceferi ieşind din înnoptări...

Nu vezi suind poteca pe dealul din Florica,
Cu ochi de tinereţe şi păr frumos de nea,
Cum trece spre mormântul bunicului, bunica,
Ţinând ca ieri de mână copilăria mea?

N'auzi, atât de-aproape dar parcă 'n altă ţară,
Şi râsul meu sburdalnic şi glasul ei blajin?
Nu simţi sporind dorinţa şi dulce şi amară
De-a reveni mai iute la cel dintâi cămin?...

Cu ochi de altădată, cu degetul pe buze
— Aşa cum se cuvine în preajmă de mormânt —
Vă voi urma, curate şi albe călăuze,
Spre cel mai drag, mai trainic şi sufletesc pământ.

FLORICA

Aici îşi îngropară bunicii mei copila,
In loc ferit de-arşiţă, de viscol şi de vânt.
Colinei închinară iubitul ei mormânt,
Legând de dealul rodnic şi numele şi-argila

Şi vremea prea fugară şi fragedul destin
Al celei ce fusese — abia o zi — Florica...
Azi, de fetiţa moartă noi nu mai ştim nimica;
Dar când acum Florica în soare aprilin

Etern reînfloreşte, ceva în piept mă doare,
Privind cum prinde raza cu fermecatu-i fir
O faşă de bobocul plăpând de trandafir
Şi-un zâmbet de lumină de fiecare floare.

Un zâmbet ce odată trăia pe buza ei...
Şi mă 'nfior la gândul păgân şi la credinţa
Că trebuie naturii să-i altoeşti fiinţa —
Pământul să palpite ca inima, de vrei.

MORMANTUL

De n'ar fi muşchiul crucii, vedeam un pat de flori,
Gătit sub bolta verde şi vie a pădurii.
Ai adormit în raiul din slovele scripturii,
Tu, ce-odihneşti la umbră de codri şoptitori.

Te-ai cununat cu moartea ca 'n basmul Mioriţei,
Păstorul de oameni, bunicule. Acum
Eşti zumzet de albine şi 'mprăştiat parfum
In viea îmbătată de înflorirea viţei.

Te-a biruit pământul, dar l-ai însufleţit
Şi l-a pătruns iubirea-ţi de ţară, ca seminţa,
Stejarilor prieteni le-ai dăruit fiinţa
Şi sângele, ce curge cu seva înfrăţit.

Orice copac din juru-mi, îl simt că mi-e părinte,
Cu cea din urmă iarbă, de mult am legământ.
De dincolo de oameni, de timp şi de mormânt,
Un ram se-apleacă tainic să mă binecuvinte.

VARFUL DEALULUI

Cu-o singură sforţare 'ncordând vânjosu-i umăr .
— Un uriaş urcându-şi poverile ce-l strâng —
Pletosul deal, din vale sui cu vii şi crâng
Ca să-şi revadă ţara cu sate fără număr,

Cu casele: mioare şi turlele: păstori,
Ce-au coborît pe verdea câmpie argeşană,
Cu drumul ce 'nsoţeşte înceata caravană
De sălcii plângătoare şi plopi pribegitori;

Ţinutul unde seara din lunci şi din zăvoaie,
Ca şi argintul sprinten, viu apele sclipesc,
Şi unde clarul cântec de clopot creştinesc
Apropie colina de-a cerului văpaie.

O, vârf de deal! O, capăt liniştitor de drum!
Opresc aicea pasul şi îmi desleg privirea,
Când prin amurg se 'nalţă, visând nemărginirea,
Din fiecare casă un crin înalt de fum.

IN VIE

Tot mai miroase viea a tămâios şi coarnă,
Mustos a piersici coapte şi crud a foi de nuc...
Vezi, din zăvoi sitarii spre alte veri se duc;
Ce vrea cu mine toamna, pe dealuri de mă 'ntoarnă?

Nu e amurgul încă, dar ziua e pe rod
Şi soarele de aur dă 'n pârg ca o gutuie.
Acum — omidă neagră — spre poama lui se suie
Târîş, un tren de marfă pe-al Argeşului pod.

Cu galben şi cu roşu îşi coase codrul iia.
Prin foi lumina sboară ca viespi de chihlibar.
O ghionoae toacă într'un agud, şi rar
Ca un ecou al toamnei răspunde tocălia...

S'a dus. Şi iarăş sună... şi tace. Dar aud
— Ecou ce adormise şi-a tresărit deodată —
In inimă cum prinde o toacă 'ncet să bată
Lovind în amintire ca pasărea 'n agud.

CASTANUL CEL MARE

Se sbate Strâmbă-lemne cumplit în pomul sdravăn,
Cu braţe noduroase şi cu atletic trunchi
Inţelenit în vie, deşi pân' la genunchi
I s'a urcat cu 'ncetul pământul gras şi reavăn.

Dar toamna, sub rodire încununat cu spini,
Şi 'n noapte plin de pace, de păsări şi de stele,
Ca grindina sloboade castanele lui grele
Şi 'nseninat, primeşte pe creştetu-i lumini.

Castanul între struguri şi-a înţeles menirea:
Ce-am căutat pe drumuri, găseşte stând pe loc,
Şi, adâncind pământul aceluiaş noroc,
Cu zeci de ramuri ţine în braţe fericirea.

Mă simt, Florică, 'n preajmă-i atâta de sărac!
De ce nu poate pasu-mi să prindă rădăcină,
Şi să rămân al viei ca pomul pe colină,
Şi să mă strâng de tine ca viţa de arac...

RADACIÑI

Nod de năpârci, şerpi vajnici cât braţul şi cât cotul,
Trunchi negru de balaur încolăcit şi rupt,
Ciorchine de şopârle — pământul dedesupt
Surpându-se, în taină se desvelesc cu totul.

Dar vraci vicleni cu barbă de iască şi de muşchi,
In nopţi cu lună nouă plesnindu-i cu nuiele,
I-au înlemnit deodată umflaţi aşa în piele
De le-au rămas sub coajă întărâtaţii muşchi.

Frunzarele deasupra, îmbelşugând colina,
Işi leagănă seninul cu vântul în văzduh —
Cum să cunoască iadul în care trup şi duh
Se sbate desgropată, sucită, rădăcina?

Stau şi privesc la şerpii ce scormone'n pământ
Şi la pământul care le fuge de sub pântec...
Copaci, moşie, vreme — neîndurat descântec...
Şi eu cu tot frunzişul şi rădăcina'n vânt.

CIREŞUL

Voi înhăma măgarul, ca 'n vremi, la cărioară
El ce priveşte toate cu ochi de înţelept —
Şi voi urma poteca de mult, suişul drept
Prin viea verde 'n tactul copitei ce-o măsoară.

Şi luând prăjina lungă şi coşul împletit,
O fată 'n vâlnic roşu va merge înainte.
Am să opresc măgarul din mersul lui cuminte
Sub un cireş, de roade şi de ani mulţi boltit.

Cireşul va fi roşu ca şi 'n copilărie,
Cireşele pe ramuri vor atârna cercei,
Cu braţe goale, fata va prinde 'n şorţul ei,
La fiece prăjină, o sută şi o mie.

Şi când, târziu, lungi umbre se vor culca pe lunci,
Când gol va fi cireşul iar cerul plin de stele,
Bunicii i-aşi aduce acasă coşuri grele...
De-şi mai avea bunică şi sufletul de-atunci!

SPRE ISVORANI

Las povârnişul viei să cadă 'n praf de soare,
Şi 'ntr'un tunel de frunze umbrite, brusc pătrund.
Atât de dreaptă fuge cărarea până 'n fund
Că văd, ca prin ochianul întors de-o vrăjitoare,

Căsuţele răsleţe din satul Isvorani
— Mici capre căţărate pe-o râpă de lumină,
Prin nuci proptiţi ca 'n bâtă în strâmba lor tulpină,
Sub sarică frunzoasă de gârboviţi ciobani —

Şi — arătări din ţară în stampe japoneze —
Ca o furnică neagră ce 'mpinge albu-i ou,
O fată cum zoreşte, greu de urnit, un bou
Nemaiputând pe coastă cireada s'o urmeze,

Pe când din zarea serii ca namile, cu rost
Răsar, rănind amurgul ceresc cu cornul frunţii,
Pe rând: albaştri, vineţi, de aur-verde — munţii
Păzind de-acolo basmul copilului ce-am fost.

PADUREA DIN VALEA MARE

O simţi deodată toată, cu o cutremurare,
Cum stăpâneşte peste micimea ta de om,
Cu mii de trunchiuri albe şi cu un singur dom
Fremătător — pădurea de fagi din Valea Mare.

Aicea omenirea te lasă pic cu pic:
Incepi de traiu-ţi silnic şi strâmt să te desfereci,
Inveţi, uimit, să intri în codri ca 'n biserici
Şi că mai sfânt pe lume nu poate fi nimic

Decât această pace în razele 'nserării,
Când se târăsc, alături de netede tulpini,
Din arborii aevea alţi arbori mai senini,
Sub frunzele cu glasul dumnezeesc al mării,

Şi când, legându-ţi paşii de cale, te-ai oprit
Sub fagii 'nalţi, în templul adevărat al firii,
Ca un bolnav de suflet redat tămăduirii,
La jghiabul care curge cu şipot potolit.

CUCUL DIN VALEA POPII

In zori, ca poteraşii, din văi şirag ies plopii.
Ascult dela răscruce cu suflet de haiduc
Cum cucu 'n codru verde mă chiamă să mă duc
S'opresc la drumul mare norocu 'n Valea Popii.

Pe flori, ca pe-o velinţă, stau dela cântători,
Pândind cu ochii lacomi din răsăritul rumen
Cum soarele soseşte rotund ca un egumen
Şi numără pe ceruri mătănii de cocori.

Pe când în calea-i lungă se roagă la toţi sfinţii,
Eu îl desbrac de raze sub frasin şi anin.
In luminosul cântec de cuc, mă însenin
Pe valea 'ntineririi şi a făgăduinţii.

Dar cucul, pană sură, nu s'a 'ndurat să stea.
— Cù-cu! aci în vale... Cù-cu! sub dealuri sboară...
— Cù-cu! şi iar îmi scapă în zări o primăvară...
— Cù-cu! şi mai departe, copilăria mea...

LA ZAVOI

Mă 'ntorc la tine, Argeş, o, râu de-odinioară,
Pe drumul de fâneţe ce fuge printre clăi,
Dar unde mai sunt astăzi, să ţie-aceleaşi căi,
Tustrei copiii veseli, de-atunci, din cărioară?

Şi unde-i scăldătoarea în care ca un vrac
Zăvoi cu păr de sălcii şi ochi de apă vie —
Schimbai nisipu 'n aur, cu varga de magie
A razei pogorîte pe cerul porumbac.

De două ori acelaşi nu m'oi scălda în ape,
Căci zilele de-avalma cu valul tău se scurg,
Şi vacile bălţate de soare în amurg
Nu beau acelaş Argeş când vin să se adape.

In cipciit, în clipot şi 'n şopot ne'ncetat,
Alt râu, din clipă 'n clipă te-a zămislit isvorul;
Nebănuit ca dânsul mă naşte viitorul —
Dar tu te chiemi tot: Argeş, eu tot: Ion Pillat.

IN LUNCA

Tu, care treci cu carul sub dealul din podgorii
Ducând la câmp şindrilă sau sus la munte grău,
Te-abate 'n lunca veche şi mână pân' la râu.
Amurgu 'n văi se lasă cu cârduri de prigorii,

Cu-apusul luna albă căzu în heleşteu:
Pe floarea-i ca pe-un nufăr se-aşează brotăceii,
Şi cântecul lor straniu, prin umbrele aleii,
Cu zile descântate m'ar urmărì mereu,

De n'ar începe-acuma ca 'n amintiri să sune
Lung clopotele 'ncete ce vin dela zăvoi,
Dar vacile în noaptea albastrului trifoi
Treptat se depărtează prin vis şi prin păşune...

Opreşte-mă la Argeş, pe plaja care-o ştiu,
Să-i ţin în mâini nisipul, în cupe efemere,
Şi să visez — cum fuge prin degete şi piere —
Trecutul şi talanga şi soarele târziu.

PARCUL GOLEŞTILOR

Am aşteptat amurgul ca zările să fie
Altare largi suflate în aur preacurat,
Iar sălciile, care pe drum au tremurat,
In spre Goleşti, să 'nşire albastra lor stafie.

Am stat bătând la poartă prelung — şi s'a deschis;
Şi iată casa 'n iederi şi parcul în paragini,
Şi iată-mă ca unul ce-ar răsfoì imagini
Dintr'o călătorie pe jumătate vis.

Aleele — e toamnă — duc toate către moarte.
Răzoarele se 'nneacă în bozii şi 'n urzici...
Şi, inimă ncărcată de amintiri, îmi zici:
Va trebui odată Florica ta să poarte

In ea pustietatea de care mai boleşti...
Dar m'am oprit cu mâna sfios la pălărie,
Căci m'ajungeau, lungite de-amurg pe bălărie,
Mari, umbrele 'nfrăţite a fraţilor Goleşti.

LUMINA, IARNA

A nins. In soare codrul cu trunchiuri de cărbune
Intinde umbre-albastre pe proaspătul omăt
Şi mă visez la geamuri cu anii îndărăt:
Văd dealul alb, târlia şi vremurile bune.

Ies, scârţâie zăpada ca ieri sub pasul meu,
Şi atârnând marame subţiri de promoroacă
De ramurile joase, lumina goală joacă
Azi numai pentru mine şi pentru Dumnezeu.

Apoi îşi dă pe spate tot părul de beteală
Şi sare învârtindu-şi al razelor hanger
Şi unde talpa-i roză atinge albul ger
Fulgerător scânteie pe nea câte-o petală.

Crra... trece pe sub soare vâslind, întâiul corb.
A stat din joc lumina, pe brânci se face mică...
Crra... stolu 'ntreg — şi 'n umbră rămân privind cu frică
Trei picături de sânge pe-o ramură de sorb.

BISERICA LUI HORIA

Mai stai visând la munţii, ce şoimi şi aur poartă?
Pe vale Arieşul şoptind îl mai auzi?
Pribeagă lângă Argeş, vădană printre duzi,
Biserică pustie şi fără brazi la poartă.

Cioplită din puterea molidului şi din
Credinţa strămoşească legată 'n bârna dură,
Ce meşter vechi, de ţară, cu greaua lui secură
Ţi-a hotărît altarul lui Horia, destin.

In jurul tău cresc duzii cu fragedă verdeaţă
Şi iarba crudă 'ntinde la soare plase verzi
Să prindă rândunele de umbră. Tu îţi pierzi
Deasupra lor, în frunze, clopotniţa 'ndrăzneaţă.

Pe Moţii tăi zadarnic îi mai aştepţi, şi nici
Un preot nu'ţi mai cântă, bătrân, din psaltichie...
Dar azi, cu primăvara, cerească şi pustie,
Slujeşti botez la granguri şi nuntă la furnici.

CASUŢA DIN COPAC

Se leagănă şi astăzi, când vântul suflă 'n frunză,
Sus pe stejar 'nălţată căsuţa din copac.
Cu gazda mea bătrână ce bine mă împac!
Ii duc bolnavu-mi suflet, de oameni să-l ascunză,

Un suflet ce să uite trecutul nu putu
Şi care jalnic bate mereu la altă poartă,
Un suflet ce iubirea nehotărît îşi poartă
Din loc în loc, zadarnic... O, vindecă-mi-l tu!

Tu, sora cea mai bună cu aripa şi ramul,
Primeşte-l la fereastra de cer cu ciocârlii.
Tu, nelegată încă prin grele temelii
De ţarina prăfoasă, dă-i să-şi serbeze hramul:

Pădurea şi văzduhul şi vântul, la un loc —
Şi ruptă din pârjolul apusului de soare,
Făcând din creangă'n creangă, viu flacăra-i să sboare:
O veveriţă roşie cu coada ei de foc.

CASA DIN DEAL

Prin ochelari de geamuri privea cu ochi de lampă
Ca o bunică bună la nepoţelul mic.
Pe-atunci ştiam că-i vie; azi nu mai ştiu nimic:
Apăs cu nepăsare de om pe-a uşii clampă.

Sub coperişul, care îi sta ca un bonet,
Glicina ei pe tâmple cădea ca o şuviţă.
Şi, mirosind a floare de tei, a lămâiţă,
A cantalup, a lissă de chitră, a şerbet,

In fiece odaie desvăluiam cu frică
Alt gând din vechiul suflet curat şi românesc...
Ce nu-mi cuprinde mintea, deşi îmbătrânesc,
Pe-atunci trăia în voie în inima mea mică.

Pendulele bătrâne mai bat acelaş ceas,
Prelung, ca o dojană, în liniştea sonoră,
Dar timpul intră 'n casă trântindu-i altă oră,
Şi inima i-o sparge, tic-tac, sub al meu pas.

CAMARA DE FRUCTE

Deschid cu teamă uşa cămării dealtădată
Cu cheia ruginie a raiului oprit,
Trezind în taina mare a poamelor, smerit,
Mireasma şi răcoarea şi umbra lor uitată.

Mă prinde amintirea în vânătul ei fum,
Prin care cresc pe poliţi şi rafturi ca pe ruguri,
Arzând în umbră, piersici de jar şi-albaştri struguri
Şi pere de-aur roşu cu flacări de parfum.

Şovăitor ca robul ce calcă o comoară
Din basmul cu o mie şi una nopţi, mă 'nchin:
Văd pepeni verzi — smaragde cu miezul de rubin —
Şi tămâioşii galbeni ca soarele de vară.

Se-aprind fantasmagoric caise şi gutui:
Trandafirii lampioane şi lămpi de aur verde...
Dar părasind cămara ce minţile îmi pierde,
Tot rodul vrăjitoarei cu lacăt îl încui.

ODAIA BUNICULUI

Nu s'a clintit nimica şi recunosc iatacul
Bunicului pe care, viu, nu l-am cunoscut.
Rămase patu-i simplu şi azi nedesfăcut,
Şi ceasul lui pe masă şi-a mai păstrat tic-tacul.

Văd rochia bunicii cu şal şi malakov,
Văd uniforma veche de „ofiţir" la modă
Pe când era el Junker — de mult — sub Ghica Vodă
Când mai mergeau boierii în butcă la Braşov.

Şi lângă băţu-i rustic, tăiat în lemn de vie,
Văd putina lui unde lua băi de foi de nuc.
A scârţâit o uşă... un pas... şi-aştept năuc
Să intre-aci bunicul dus numai până 'n vie.

Un ronţăit de şoarec sau ceasul mă trezi?
Ecou îşi fac, în taină, ca rimele poemii...
Şi ceasul vechi tot bate, tic-tic, la poarta vremii,
Şi şoricelul roade trecutul zi cu zi.

OCHELARII BUNICII

Pe scrin, păstrând privirea ei vie, au rămas
Pe galbena gazetă ce'ncremenește anul.
Odaia de-altădată mi-arată talismanul:
Iau ochelarii moartei și-i pun sfios pe nas.

Prin abureala vremii nu s'a schimbat nimica,
Doar pozele din rame vechi au întinerit...
Dar din adânc de-oglindă, în față, mi-a zâmbit
In jilțul ei — ca 'n vremea când eram mic — bunica.

La geam foșnește plopul sau pașii au foșnit?
Prin ușa zăvorită „ei" intră în odaie.
E o fetiță: Pia, cu bucle: Niculaie...
Dar cine e băiatul acela liniștit?

Bunica-i dă pe frunte, blond, părul la o parte...
De ce se uită astfel la mine? Nu-l mai știu...
Nu vreau să-l știu... nu pot să-l știu... E prea târziu!
De omul chel și rău, rămân legat pe moarte.

CAPELA

De ce te-au dus, bunico, într'o chilie rece
Şi te-au lăsat cu toţii sub lespezi de cavou,
Când lunca e un cântec şi dealul un ecou
Crescând mereu pe vreme ce primăvara trece,

Când gâza cea mai mică din soare ia un strop
Şi când lumina calcă prin aurite ganguri
In crângul plin de cintezi, de mierle şi de granguri?...
Te-aşteaptă iasomia şi-albastrul heliotrop;

Albi, trandafirii 'n floare întreabă toţi de tine.
De ce nu vii ca 'n vremuri cu secatoru 'n mâni?
Grădina te doreşte de-atâtea săptămâni!
Dar nu mai vii... chiar ziua s'a stins... şi noaptea vine.

O pulbere de lună albeşte pe livezi —
Şi iar se face iarnă ca 'n ziua îngropării;
Florica ta se pierde în umbrele uitării,
Capela ta rămâne pe dealuri de zăpezi.

ODIHNA TATII

Bunicul meu aicea se odihnea odată.
Pe banca de lemn rustic aşează-te şi tu,
Fetiţa mea, pe locul în care 'n vremi stătu
Şi mama — o fetiţă ca tine — cu-al ei tată.

Priveşte dealul unde trăirăm în trecut,
Şi capul drag pe braţu-mi proptit, aşa, ţi-l lasă.
Incape toată viea şi vechea noastră casă
In sufletul tău tânăr din alte vremi făcut.

Departe pe zăvoaie un tren îşi pierde fumul
Ca o năframă care se schimbă'n porumbiei...
Nu fumul, viaţa piere — şi paşii mei mai grei,
Ecou de-acum, urmează pe-ai tăi uşori pe drumul

Pe care şi bunicul cu mamă-mea venea.
N'auzi cum sună paşii lor de odinioară?...
Pe sub castanul mare, în seara ce coboară,
Să-i aşteptăm să vie cu noi, fetiţa mea.

STRAINUL

Pe bancă, sub castanul din vie, te aşează,
Străine, ce venit-ai priveliştea s'o vezi —
Florica e acolo, cu casă, parc, livezi,
Şi peste drumul mare: zăvoiul. Insearează.

Câmpia e albastră şi 'n zare norii ard.
Sclipeşte Râul Doamnei în spre apus, o clipă...
Un taur muge; puţul cu lanţ şi roată, ţipă;
Şi vrrr... un sbor de vrăbii sbucneşte dintr'un gard...

Te-apleci mirat, străine, pe-amurg ca pe o ramă
Ce-ar străluci din umbra muzeului pustiu,
Şi crezi, pornind aiurea rănit de-un dor târziu,
Că ai cuprins Florica... Dar n'ai zărit, ia seamă,

Pe-albastra depărtare a luncii de demult,
Trecutul meu ce arde sclipind în Râul Doamnei —
N'ai auzit, deodată rupând tăcerea toamnei,
Vrrr... timpu'n sbor, pe care cutremurat l-ascult.

COMOARA

Pe Argeş, lângă luncă, un deal se'nalţă 'n chipul
Urciorului de-argilă al vechilor olari
Şi pomeneşte zeii uitaţi de ţară, cari
I-au plămădit făptura şi lutul şi nisipul.

Pe rotunjimea formei, din vale până'n cer,
Se suie împletindu-şi lumina ce adie,
Frunţi verzi de nuci şi trupuri de arămită vie
Cu frunza zugrăvită ca pe un lăicer...

Şi'n galbena lumină a toamnei argeşene
Cu mere care sboară şi berze care cad,
Am luat în palmă dealul: un ou încondeiat,
Ca să-l desmierd mai bine cu somnoroase gene.

Şi m'am zărit atuncia sub bolţile de vii,
Copil ducând la gură un strugur de rugină —
Dar mă pălì deodată durere-aşa haìnă
Că îmi scăpă din mână comoara şi pierì.

ADIO LA FLORICA

Acum trăsura trage la scara amintirii
Şi de plecare sună în curte zurgălăi.
Acum, din mine, ceasul temut al despărţirii
Şi-întinde umbra sură stăpânitor pe văi.

Pocneşte biciul: casa se dă în lături, piere;
Intregul deal coboară — şi iată-ne pe drum.
Amurgul ne petrece cu razele-i de miere,
Tămâia înserării înalţă-albastru fum.

O, surugiu, opreşte! Stai locului, trăsură!
Prin plute seculare să văd cu ochiul plâns,
Sporind pe ceruri, dealul în flori ca o răsură,
Ce 'n poala lui lumina trecutului a strâns.

Infrână-ţi caii 'n spumă, o clipă să văd încă
Mormântul şi Capela şi viea cu castani:
Privelişte rămasă aceeaşi ca o stâncă
Domnind pe risipirea atâtor zeci de ani.

Din Valea Popii, cucul mă strigă pe-a sa limbă...
Şi Argeşul şopteşte: De ce ne părăseşti?
De ce îţi schimbi căminul, nimic când nu se schimbă
Din deal dela Florica la parcul din Goleşti.

— Rămâi la noi! un clopot din Isvorani mai plânge,
Şi tot aud în urmă: la noi — la noi — la noi...
Opreşte-ţi telegarii cu nările în sânge,
O, surugiu, năprasnic gonind ca un strigoi.

Ba nu. Dă bici mai bine şi drumului îi lasă!
Nu-mi părăsesc căminul, în suflet când îl duc.
Imi voi zidi 'n oraşe întâmplătoare casă —
Dar de averi, de lume şi de huliri uituc,

Ca Argeşul să-şi mâne murmurătoare ape,
In crângul de-altădată iar cucul să-l ascult,
Pe ochii mei lăsa-voi să cadă grele pleoape —
Şi voi găsì în mine Florica de demult.

TOAMNA AMINTIRII

COPIL DE-ODINIOARA

Prin iarnă din cămara zăvorită
Se furişează cald miros de mere,
Readucând în vremea viscolită
A toamnelor trecuta mângâiere,
Când sufletul împovărat venise,
Cu târna lui de poame şi de vise,
In casa amintirilor închise.

Şi 'n inimi amorţite de-a lor strajă,
Străbat adânc, îmbălsămând gândirea,
Cu seva lor fierbând din nou sub coajă,
Copilărescul dor şi amăgirea...
Şi 'n inimi, viu ca şi întâia oară,
Te scoli din somn, tu, cel de-odinioară,
Din somnul tău, copil de-odinioară...

1916

SEPTEMVRIE

In zare cine 'nscrie al berzelor triunghi?
In inimi cine 'nfige trecutul ca un junghi?

Vezi Toamna şi-Amintirea — surorile divine —
Când una ne soseşte şi cealaltă revine.

Zadarnic cred că vremea cu anii a crescut:
In fiecare toamnă reintru în trecut.

Copilăria-mi toată dă busna la uluci,
Când stă la poartă coşul cu struguri şi cu nuci.

SEPTEMVRIE

O foaie se desprinde din crâng şi calendar:
De-un an o aşteptase Septemvrie ca dar.

Tot ce legat fusese, de-acuma o să sboare.
Lumina e mai caldă, deşi e mai răcoare.

Colorile învie pe moartea frunzăturii,
Dând farmecu 'nfloririi declinului naturii.

Şi tremurând în vântul ce-o smulge şi-o ridică,
O pasăre de aur e frunza cea mai mică.

SEPTEMVRIE

Din bulgării vin care cu vinete şi verze.
Se-afundă 'n zări, departe, un unghi obtuz de berze.

Am întâlnit o fată cu tufănele 'n braţe.
Un vânător la iazuri a tras cu puşca 'n raţe.

Aud prin porumbişte chelălăind ogarul.
Loveşte rar şi ritmic butoiul gol, dogarul.

Azi n'a lăsat postaşul ziarele din târg;
Dar mere poleite ca 'n basme dau în pârg.

Pe semne 'n coşul nopţii vrea soarele să cadă;
Au început de-o vreme şi zilele să scadă.

La lampă, şi când ziua cu totul s'o umbri,
Voi reciti „Pasteluri" de V. Alecsandri.

CINA CEA DE TAINA

Prin ulmii de sub vie, pe deal, mai ştii tu casa
Ce-albeşte ca şi oul în cuib sfios de foi?
Mai ştii tu cerul serii cu feţe ca mătasa
Şi clopotul cirezii venind dela zăvoi...

Iţi mai aduci aminte pridvorul prins de viţă,
Şi cina cea de taină, tacâm lângă tacâm,
Şi masa presărată cu flori de lămâiţă,
Şi carele spre noapte gemând pe caldarâm...

Şi cum stăteam alături, noi doi cu fericirea,
— Doar greerii ţinându-i isonu 'n depărtări —
Şi noaptea câmpenească albastră ca iubirea
Şi vorbele 'ngânate mai dulci ca sărutări.

Intâia stea prin frunze creştea tremurătoare
Când licuriciu 'n umbră trecu rătăcitor...
Prin ulmii de sub vie, mai ştii tu casa oare
Şi umbra ca un suflet, şi steaua ca un dor!

TOAMNA

Au vuit prelung ca vântul pasările migratoare
Peste casa părintească unde ieri m'am regăsit
Singur cu lumina, care galbenă venea din soare,
In odaia de-altădată să-mi ureze bun sosit.

Toamnă, iată-ne 'mpreună, gospodină ce porţi cheea
Ruginită ca o frunză, a trecutului meu mort.
Toamnă, iată-ne alături, noi cu visul, pe aleea
Nucilor ce ancorează pentru iarnă 'n al tău port.

Precum seara, pe câmpie când fâşii se prinde ceaţa,
Tot auzi sunând vecernii şi nu ştii de unde vin,
Sub frunzarele rărite amintirea chiamă viaţa,
Dar trecutul îi răspunde ca un clopot în declin.

Zile albe, zile negre... ce străine, ce departe,
Buclele în care dorul meu de cer l-am îngropat...
Toamnă, lasă-mă să mângâi părul tău de frunze moarte,
Părul tău de aur roşu şi de soare întrupat.

IN CRAMA

Peste mirişti lung răsună chiote de vânători...
Să intrăm în crama veche... Printre butii 'nalte-ascultă!
Cum în pivniţe boltite, zăvorit cu grijă multă,
Numai vinul nou mai cântă spumegând prin zăcători.

Au tăcut sub neaua vremii ale patimilor goarne,
Dar ne fierbe încă 'n inimi al dorinţelor pelin...
S'aşteptăm să se prefacă mustul fără preţ în vin
Şi cotnarul amintirii în pahare să ne toarne.

1914

TIMPUL

L-a trezit, vorbind în vânt, o tocălie,
Din căpița de fân proaspăt și curat
Unde Timpul ațipise noaptea 'n vie —
Dar ciudos pe lemnul prost, a scuturat
Ca un praf de aur, zorii pe moșie.
Toți cocoșii din podgorii au cântat...

Un văitoi sări, sbucnind, dintr'un tufiș,
Iar un pui de rândunică dintr'o șură —
Ii privi, o clipă, pe furiș:
Iepurele dintr'un hop trântit pe-o rână,
Amorțì înghemuit în arătură;
Pasărea pică din sbor înalt — bătrână
Ii căzu, ca frunza, Timpului în mână.

Dar el, șiret, nu s'a mirat
Că plugurile negre ies toate la arat,
Și mici — de-aici —
Cu boi greoi,
Dau zor:
Sunt niște coropișniți pe răzor —
Și-un car cu coviltir, pe iarbă dejugat:
Un vierme alb pe-o frunză de frasin, nemișcat...

Mari lanuri au crescut de grâu bogat;
Cu seceri de lumină, viu, fete-au secerat,

Şi roşii testimele în soare-au mişunat
— Gândaci aprinşi,
Zişi „Boi ai Domnului“ în sat —
Şi stoguri ca bătrâne pe câmp ţinură sfat...
Şi morile de apă, sortite de noroc
Sa-şi învârtească roata, călătoreau pe loc...

Şi cum aprinse toamna în codri 'ntâiul foc,
O bună zi, din Iezer, Păpuşa şi Negoi,
Se scurseră pe drumuri, umflate 'n valuri noui
Cu spuma lor de lână, păraele de oi...
Şi frunze 'n viaţă printre atâtea moarte foi,
Sitari pestriţi porniră cu toamna din zăvoi...

Iar Timpul a rămas uimit
Când primul fulg de nea a fulguit:
Un fulg căzut
Din stolul călător ce s'a pierdut.

Atunci a rătăcit prin vii,
Şi fără teamă
A poposit în larma dela cramă.

Tăcerea de odată şi-întinse împrejur,
Auitor şi veşnic, golu-i sur...
Pe sub bolţile pustii
A ţesut păienjenişul,
Prin geamuri sparte da frunzişul,
Şi din pereţi
Creşteau bureţi,

Pe butii goale — mucegaiul...
Viaţa îşi pierduse graiul,
Cojită ca o tencuială.

Lung Timpul a căscat de plictiseală...
A plecat.

Cu un sărut, din drum, schimbă în babă-cloanţă,
Şchiopând în băţ şi fără dinţi —
O fată, dreaptă ca o lanţă,
Mlădietoare în catrinţi...
Şi luându-i piersicile din obraz,
Lăsând smochini uscate — făcu haz.

Acuma dase brumă timpurie
Şi carele grăbeau spre teascuri —
Zărì pe deal, bogată 'n rod, o vie
Şi 'n ea — cu limbi de şerpi, un foc de vreascuri.
Pândarul, cu suman şi puşcă veche,
Vrăjea la jar şoptindu-i la ureche,
Pândind şi umbra nopţii să nu fure.

Simţì cum Timpul calcă prin pădure,
A bubuit lung puşca lui cu cremeni...
Dar Timpul, luând în palmă pândar şi deal şi vie,
A râs, a râs... suflând uşor:
— Un fulg de păpădie
Ce 'n vânt îl semeni —
Se depărtă priveliştea nălucitor;
Se făcu mică... mică — aşa cum
Ai fi privit-o la „panopticum",
Sau incrustată 'n tine, în [illegible] anilor.

Şi Timpul o pornì la deal, la vale,
Sub stelele cât pumnul...
Şi niciun sat nu-i mai ieşea în cale,
Niciun rumân nu întâlnea, niciunul.

Singur un bordei — pitit şi chior —
Cu'n ochi roşu de opaiţ la fereastră,
Pe câmpia îngheţată, mai adastă
Aşteptând pe călător...
Timpul de perete trânti uşa
Şi intră stăpânitor.

Focul stins nu şi-a svâcnit cenuşa,
Lumânarea sub icoană n'a clintit,
Şi pe pat
Omu 'ntins nu s'a mişcat,
Cu obrazul ca în piatră dăltuit —
Omul galben şi cu braţe 'ncrucişate...

Timpul, mort şi el, căzu pe spate.

CANTEC IN TOAMNA

De aur vechi s'a făcut frunzarul;
Zările-s stinse cum e cenuşa.
Deschide uşa.
Toamna ne chiamă.

Am împuşcat în zăvoi sitarul
Din urmă: sburase să plece.
Vântul e rece.
Toamna ne chiamă.

Viea pe deal de mult e'ngropată;
Stolul pe cer sa dus: o nălucă.
Dor mă apucă
De altă dată.

Unde eşti, unde, casă uitată?
Unde, azi, sunteţi, zilele mele —
Voi, rândunele
De altă dată!

TRECUTUL VIU

INAPOIERE

Pe soarele 'nserării văd plopii nalţi din zare.

Pe drumurile strâmte, chervane 'n şiruri rare
Mergeau învăluite de pace. Mori de vânt,
Cu aripe deschise izbite de pământ,
Păreau un cârd de berze sburând stângace. Line
Ca valurile mării, călătoreau coline —
Şi lanuri de secară, de grâu şi de porumb,
Fugeau şi ele 'n urma văzduhului de plumb.
Şi casa străjuită de anii mei, deodată
În suflet şi sub plopii din zare, mi se-arată.

In pocnete de bice şi'n tropote de cai,
Intrai în amintire cu sgomotos alai.

1910

JUCARII

Ce mă îndeamnă 'n seara tihnită de Crăciun,
Să iau în mână lampa, să dau în lături uşa?
In faţa mea stă calul de lemn şi stă păpuşa
Cu suflet de tărâţe, nevinovat şi bun,

Stă micul tren mecanic în gara lui prea mică,
Un câmp de luptă, masa soldaţilor de plumb,
Şi galbene ghiulele de boabe de porumb,
Stricând orânduiala oştirii fără frică,

Şi tot închis de-atuncea albumul de imagini,
Ce deschisese ţara de fantasmagorii.
Azi chipurile şterse sunt numai mărturii,
Că ochiul nu revede la fel aceleaşi pagini.

Căci unde-i trenul fulger pentru 'nconjurul lumii?
Armatele pornite spre stăpânirea ei?
Păpuşile sfioase în rochii de femei,
Primindu-ne iubirea sau îndrăsneala glumii?

Cu primul dor de ducă ce 'n mine isvorît-a,
Azi unde-i calul Vinteş să sufle foc pe nări?
Aceste biete lucruri, ce fură îmbătări,
Să fie mai reale când moarte-s într'atâta!...

In faţă am doar calul de lemn, am doar păpuşa
Cu suflet de tărâţe, nevinovat şi bun...
Şi mă gândesc în seara pioasă de Crăciun,
In care 'mbătrânirea şi-a strecurat cenuşa,

Că va sosi şi ziua când fără ochi şi mână
Voi reveni — de ce nu? — în vechiul meu iatac,
Spre a simţì cu milă cum toate se prefac
In jucării menite străine să-mí rămână.

Ca 'ntotdeauna sta-vor: şi tocul şi caietul
Şi fila încărcată cu colb de poezii.
Intr'un pahar mixandre uitate-or putrezi,
Şi cucul din ceasornic îşi va urma tabietul.

Şi versurile mele îmi vor cerşì oprirea.
O, strofele pe care, ani lungi, ca un zaraf
Le-am strâns cu sârg în suflet, le-am cântărit în vraf,
Gândind cu vorbe de-aur să cumpăr nemurirea.

Dar sfintele silabe cu rimă şi cesură,
Ce-mi sunt acuma: cântec, icoană şi parfum,
Nu vor pătrunde până în visul meu postum
Descătuşat din steiul de pământească sgură.

Voi recunoaşte totuşi pe poliţa unică:
Doar cărţile ce 'ncuie perfecte amăgiri...
Şi fata mlădioasă cu coapsele subţiri,
Ce'n patu-mi doarme goală, în ghem ca o pisică.

Le-oi recunoaşte toate, nepricepând nimic
Din câte astăzi omul cel nou iubeşte'n ele,
Şi le-oi privi cu-aceeaş mirare ca pe-acele
Relicve moştenite dela copilul mic.

DRUM DE NOAPTE

Caleaşcă, drum de noapte, păduri adânci de fag,
Şi prin frunzişe lună cernută 'n ceaţă fină,
Poiene necosite de mult, şi miros vag
De flori de fân în floare, de fragi şi de sulfină...

In pace sufletească topindu-se, te-alină
Realitatea vremii pe al naturii prag.
Prin ce metempsicoză revăd obrazul drag
Al fetei de altă dată în albă crinolină!

Aceeaşi ochi sălbatici, acelaş zâmbet trist,
Din care făurisem a dorului povară,
Şi eu acelaş tânăr şi palid Bonjurist...

Când ea înfăşurată în vălul de percal
Imbălsămat de vântul pădurilor, în vară,
Visa la iarnă baluri la consulul muscal.

1914

ACI SOSI PE VREMURI

La casa amintirii cu-obloane şi pridvor,
Păienjeni zăbreliră şi poartă şi zăvor.

Iar hornul nu mai trage alene din ciubuc
De când luptară 'n codru şi poteri şi haiduc.

In drumul lor spre zare îmbătrâniră plopii.
Aci sosì pe vremuri bunica-mi Calyopi.

Nerăbdător bunicul pândise dela scară
Berlina legănată prin lanuri de secară.

Pe-atunci nu erau trenuri ca azi, şi din berlină
Sărì, subţire-o fată în largă crinolină.

Privind cu ea sub lună câmpia ca un lac,
Bunicul meu de sigur i-a recitat „Le Lac".

Iar când deasupra casei ca umbre berze cad,
Ii spuse „Sburătorul" de-un tânăr Eliad.

Ea-l asculta tăcută, cu ochi de peruzea...
Şi totul ce romantic ca 'n basme se urzea.

Şi cum şedeau... departe un clopot a sunat,
De nuntă sau de moarte, în turnul vechi din sat.

Dar ei, în clipa asta, simţeau că-o să rămână...

De mult e mort bunicul, bunica e bătrână...

Ce straniu lucru: vremea! — Deodată pe perete
Te vezi aevea numai în ştersele portrete.

Te recunoşti în ele, dar nu şi 'n faţa ta,
Căci trupul tău te uită, dar tu nu-l poţi uita...

Ca ieri sosi bunica... şi vii acuma tu:
Pe urmele berlinei trăsura ta stătu.

Acelaş drum te-aduse prin lanul de secară.
Ca dânsa tragi, în dreptul prindvorului, la scară.

Subţire, calci nisipul pe care ea sărì.
Cu berzele într'ânsul amurgul se oprì...

Şi m'ai găsit, zâmbindu-mi, aproape pueril,
Când ţi-am şoptit poeme subtile de Merrill.

Iar când în noapte câmpul fu lac întins sub lună
Şi-am spus „Balada Lunei" de Horia Furtună,

M'ai ascultat pe gânduri, cu ochi de ametist,
Şi ţi-am părut romantic şi poate simbolist.

Şi cum şedeam... departe, un clopot a sunat
— Acelaş clopot poate — în turnul vechi din sat...

De nuntă sau de moarte, în turnul vechi din sat.

BATRANII

Pădurea arde 'n toamnă cu flacări vegetale...
Şi plopii până 'n ceruri ca facle rituale,
Şi ulmii lui Virgiliu, eminescanii tei,
Cireşii — roşii focuri cu foile scântei —
Dela vânjosul carpen la frageda ferigă,
Pe limba frunzei sale în faţa nostră strigă
Durerea anuală şi grea de-a veştejì.
Vă înţeleg eu singur, aprinse elegii,
Colori sfâşietoare ca note muzicale,
Şi inima-mi se strânge pe pietruita cale
Din viea de pe dealuri la casa dela cramă,
La sunetul dramatic al frunzelor de-aramă.
Aud cum suflă 'n luptă, trufaş, din tibicină
Stejarii, legionarii cu coiful de rugină,
Cum fagii, Geţii aprigi cu păr însângerat,
Inalţă 'n agonie peanul lor curat.
Vâjâitor vibrează un vuet viu de coarde:
E vaetul de ducă al galbenelor hoarde,
Şi frasinii, arinii, alunii şi gorunii
In vânt îşi lasă coama să fâlfâie ca Hunii...

Dar drumul brusc coteşte: în ochii mei câmpia
Cu petici de-arătură şi-îmbracă sărăcia —
Văd Argeşu 'n zăvoaie, cu case mici Piteşti.
O, deal dela Florica, în toamnă, drag îmi eşti,
Când, fumuriu, Brumarul îşi lasă 'n văi tămâia,

Când scorburoşi, cu foaia lor lucie ca lămâia,
Stau la răspântii nucii cu trunchiul centenar
Păzind butuci de viţă şi rod de chihlibar —
Când văd din deal, sub mine, albind pe sub trei plute
Prietenoasa casă a zilelor trecute.
Privelişte totală, pe amintiri te razimi —
Te-ai copt încet în suflet ca miezul unei azimi.
Şi iată că pe dealul copilăriei mele
Trecutul ancorează cu-albastrele-i vintrele,
Imbracă ce atinge cu stranii prelungiri...
Şi nu ştiu, văd cu ochii sau văd în amintiri,
M'am îmbătat cu vise sau cu seminţi de mac,
Pe drumuri cunoscute de rătăcesc buimac.

Sub pasu-mi somnoroase, ca potârnichi iau sborul
Din ierburi, zile moarte żărindu-şi viitorul.
Eu stau, pândind cu teamă, zorit şi nedibaci,
Cu sufletu 'n ochire şi-un deget pe trăgaci:
Ah! una după alta se 'nalţă 'n vânt şi sboară...

Şi pas cu pas şi drumul şi noaptea se coboară.

Afară luna plină brumează pe fereşti...
Din ce stihii venită pe-a stelelor potecă
Să-mi scotocească până şi în bibliotecă?...
Cercetătoare lună, cu mâna ta de var
Ştergi, pe furiş, pe rafturi un prăfuit slovar,
Domneasca întărire, pecetea nu-ţi pun stavili:
Pe zapise aluneci, pe condici şi pe pravili,
Te vâri prin Letopiseţ, pătrunzi în Uricari.
In legături de piele şi lemn mâncat de cari,

Stă vorba ce deschise al cerului hotar:
Te razimi de-o Cazanie sau de-un Penticostar.
De tine dăruite cu argintate muchii,
Străfulgeră din umbră un univers de buchii.
O, lună, nu le-atinge şi lasă-le să doarmă:
Intorci o foaie numai — şi-un veac uitat se darmă;
Abia desmierzi o filă — şi-un suflet îl răscoli,
Ce odihnià în tihnă prin galbenele coli,
Cu gândul lui de-atuncea şi trupul lui de ieri.

Dar lunei cărturare zadarnic e să-i ceri
Să-şi curme dorul slovei şi setea de cetire.
Apleacă fruntea albă pe vechea mea Psaltire,
Urmându-i stihuirea c'un deget diafan;
Scandează versul tainic în ritmul unui an
Şi veac de veac se 'ncheagă pe pagini...
Cine oare
— O simt — şi-ascunde, vie, privirea arzătoare?
Ce suflet de pe vremuri a revenit stingher?
Ce umbră se 'ntrupează în umbra din ungher?
Din razele de lună au scăpărat scântei:
Patriarhal, în cârjă, se 'nalţă Dosoftei.
Păienjenişul vremii cu mâini uscate rumpe;
Se-aprind, ca nestemate, odăjdiile-i scumpe,
Şi barba pieptănată pe piept i se desface,
Şi dreapta şi-o ridică în biblic semn de pace...
Şi pacea şi veciea şi luna sunt cu el.

— Ai fost „deplin călugăr şi blând ca şi un miel,
Adânc din cărţi ştiut-ai", iar azi ţi-e moartă slova,
Păstorule de inimi ce-a păstorit Moldova.

Pentru-ai tăi fii nemernici nu-ţi părăsì tu raiul:
Noi ţi-am uitat credinţa şi sufletul şi graiul.
Jelim goniţi departe de ţara Domnului,
Ca 'n valea blestemată a Vavilonului.
Vă plângem datini sfinte şi, tu, cinstită ţară,
Pe care o credinţă şi-un neam le înălţară.
In Probota, — cetatea simbolică şi vie,
„Cu zid înalt de pace şi turnuri de frăţie" —
Creşteai cuprins de rugă şi plin de taine mari,
Şi 'n sfintele amurguri, prin brazii seculari,
Ori unde-ţi duceai paşii dădeai de Dumnezeu.

Intoarce-te acolo, cetite Dositeu,
Nu-i nici o poezie să fie ca tăcerea...

Atunci grăì cu glasul mai dulce decât mierea:
„Eu am adus în ţara ta rumâneasca limbă
De bun neam şi ferită dela o cale strâmbă"...

Lăsând în vremea veche şi stareţ şi vlădică,
Lin, ca un vas-fantomă ce ancora 'şi ridică
Tăind cu prora timpul mai neted ca un lac,
Mi se oprise casa pe ţărmul altui veac.

. . . .

A tras în dreptul casei rădvanul sub copac.
Coboară Banul Mare, pe cap cu 'nalt calpac,
Cu faţa sa prelungă, cu ochiul lui deştept,
Şi barba-i castanie îi fâlfâie pe piept.
La nimeni nu se uită, posomorît mahmur,
Şi de sub blănuri scumpe de jder şi de samur,

La brâu îi vezi hangerul smălţat cu pietre rare.
Il suie slugi plecate ţinându-l de subsuoare,
Pe un divan l-aşează, smerite îl cinstesc..
— Plecat mă nchin în faţă-ţi, slăvite Văcăresc,
Tu, ce-ai lăsat în ţară ca sfântă moştenire,
Urmaşilor: o pildă — şi patriei: cinstire.

In Mai, când luna nouă îşi strecurà caicul
Prin pomii mahalălii, privea mirat calicul
La calul tău cel negru trecând trufaş, în trap,
Cu şea suflată 'n aur pe verdele-i valtrap.
Descălecai în grabă sub un umbrar de nuci,
Loveau cu palma robii în 'naltele uluci,
O mână nevăzută, din dos trăgea zăvor,
Şi te găseai în raiul grădinii, pe pridvor
O fată lângă tine, 'n şalvari şi fermenea,
Cu ochi de căprioară şi obrăjori de nea,
Păreà ţinând o roză în mână, sub turban,
Sultana rătăcită a unui vers persan.
Şi tu, Arhon vel Bane, cu degetele 'n barbă,
Posac cum e cadiul primind în mâni o jalbă,
Asculţi oftând cum cântă de-o biată turturea.
Taraful, melodia în taină o reià.
O 'nalţă ca o minge vrăjită şi o lasă
Să cadă în tăcerea grădinii ca 'ntr'o plasă.
Pe rând lăuta, cobza şi naiul, o descântă...
Şi dragostea ş'aleanul iubitei care cântă,
In vis ca într'un scutec te 'nfăşură treptat.

Din somnul tău de piatră, de ce te-ai deşteptat?
Ce vrei la mine, spune, ce dor ţi-a dat viaţă
Căci cine mult iubeşte, în groapă nu înghiaţă,
Şi cine mult suspină, şi după moarte-i viu!
Şi el, ca pentru sine, răspunse: Nu mai ştiu
Departe mi-este veacul şi vremea ta mi-e grea.
Dar, alb, mă urmăreşte un sbor de turturea,
Şi 'n umbră dacă piere, zăresc ca o lumină
O floare — numai una — ce arde în grădină.
E turturea, e floare, nălucă e?... nu ştiu;
De n'o culeg, se strică — şi moare, de o ţiu.

A şi intrat în casă Dinicu din Goleşti,
Cu barba-i de cărbune şi ochii lui de jar;
Păşise pragul vremii ca un uşor hotar.

— Boiere, drept la cuget şi bun la Dumnezeu
Bine te văd aicea.
Şi el îmi spuse greu:
— Deşi suntem cu inimi şi cu moşii vecine,
Am colindat Evropa şi moartea, pân' la tine;
Să m'odihnesc, mă lasă, de-atâtea ţări şi mări.
De nu-s poet, în brâu-mi, port totuşi călimari.

— Poet nu-i cel ce scrie, poet e cel ce-a mers.
E pasul care sună scandat ca şi un vers.
Golescule, tu care întâiul ai deschis
Ca un copil cămara Apusului de vis,
De ce nu pot culege cu inima ta nouă
Lumina dimineţii ca un polei de rouă

Pe-oraşele străine cu nume greu de spus,
Când iarăşi diligenţa porneşte spre apus?
De ce nu pot ca tine să intru la „Şenbrun":
„Fântâna cea frumoasă" — cum zici în graiu-ţi bun —
Păşind sfios nisipul greblatelor alei.
De portul tău exotic se minunau femei
Cu pălării de paie şi şaluri de mătase;
Râdeau cu ochi albaştri sau negri, curioase,
Şi la plecare fete nebune, în caretă
Iţi asvârleau, ca păsări, volane din rachetă,
Sau întrebau în grupuri mirate cine eşti.

— Eu Constandin, boierul cinstit dela Goleşti,
De m'am purtat prin ţara atâtor împăraţi,
E ca s'aduc în mine un suflet bun la fraţi.
Şi de s'au strâns în juru-mi, pe pieţe, ca la urs,
Ce-am învăţat rămâne şi râsul lor s'a scurs
Ca Argeşu 'n zăvoaie cu apele lui mari.
Am adormit în pace la umbră de vlăstari
— Vlăstarii poartă umbra căzutului copac —
Aţi isprăvit voi oare ce-am început să fac?
Aveţi, e drept, Apusul întreg în pălărie,
Aşi vrea mai bine 'n creier şi 'n cugete să fie.
De ce ai vrut, urmaşe, din groapa mea să vin
De ai nemţească haină, dar suflet bizantin?
Pe mine de sta moda Fanarului, visam
Un suflet ca o floare, ascunsă dup'un ram,
Un suflet proaspăt, dornic de roade ca pământul.
Strămoşii-i dăruiră, cu legea lor, cuvântul:
De mic îl botezară cu lacrimi şi amar
Ca greu să cântărească pe-al cerului cântar,

Cât îl atingi, un sunet fremătător să dea,
Un suflet nou şi totuşi bătrân ca ţara mea.

Tot mai priveam prin veacuri domnescul lui rădvan
Când, nas în nas, la poarta, dădui de Anton Pann.
Purtà ca 'n moda veche, giubeà şi antereu,
Pe jos urcase dealul şi gâfâià din greu.

— Bine-ai venit! Pe finul isteţ al lui Pepele,
De ani l-aşteaptă casa copilariei mele.
Am găzduit într'ânsa, pe rând, pe toţi poeţii.
Ca plată mi-au pus lacrimi în ochii tinereţii.
Din fagurii iubirii mi-au dăruit durerea,
M'au învăţat, nătângii, s'o preţuiesc ca mierea.
Ei mi-au schimbat stejarii în salcii plângătoare,
Şi cu băsmiri de lună şi de privighetoare,
Mi-au smuls din ceruri până şi sborul ciocârliei
Ce înfipsese 'n soare săgeata veseliei.
O, Anton Panne, oaspe ce 'n ţară n'ai pereche,
Tu singur poţi cu gluma ta — floare la ureche —
Să înfloreşti în inimi de plâns amar şi ură,
Pe mărăcinii vieţii a râsului răsură.
Povestitor al vorbei, calif peste silabe,
Şedeai, ca într'o mie şi una nopţi arabe,
In mahală, sub parul bătrân, la cafeneà,
Istorisind zăbavnic cum vorba îţi veneà.
La ţară, cu Moş Albu, oprit la şezători,
Svârleai la fete 'n poală un pumn de ghicitori,
Şi cum prin grâu chiar Domnul a rânduit cicoarea,
Sădit-ai printre oameni să fie zicătoarea.
O, „music" blând, ce'n strană cântai smerit la îngeri,
Când isonul căzuse armonios de plângeri,

Doar tu, suiai la ceruri cu râs de melodie...

— Nepoate, vorba multă la om e sarăcie.
Pe Nastradin ascultă-l, deşi a fost păgân,
Căci dacă versul trece, proverbele rămân.

Dar roate uruiră şi bice au pocnit...
A cui caleaşcă-albastră de lună s'a oprit?
Ce vechi poet se 'ntoarce cu cai înaintaşi
Ca să revadă ţara umililor urmaşi?
M'am repezit la scară... Nu-i un poet: sunt trei,
Şi-un câine e cu dânşii. O fi?... da, da, sunt ei!
Eliade ma priveşte cu ochi de Sburător,
Alexandrescu vine cu cânele Azor,
Şi prins în uniformă ca 'ntr'un corset de fată,
Sfios, îmi dă Cârlova o mână inspirata.

— In anul una mie opt sute şi trei zeci,
Cu patru cai ce 'nnoată în praful lunei reci,
Porniräţi din Târgovişti ca să-mi sosiţi acum —
Vă rog, poftiţi 'năuntru să v'odihniţi de drum.

Erà, ca azi de albă, aceeaş noapte 'n ţară,
Când zurgălăii voştri de ducă se 'nalţară.
Colinele muntene păleau în şir pe cer,
Mijià ca o nălucă un munte grănicer,
Argintul viu în jghiaburi cursese cu susur,
Işi poleiau toţi plopii destinul lor obscur,
Şi sate în lumina aceasta uimitoare,
Se văruiau deodată ca pentr'o sărbătoare.
Prin ramuri revărsată încolo şi încoace,
Pe drumul mare, luna vă născocià băltoace

Şi vă stropià trăsura cu picuri argintii...
Dar voi, păstrând în suflet ruinele pustii,
Şi urmăriţi de gândul trecutului unic
Din câmpenescul farmec neculegând nimic,
Vedeaţi numai ruine domnind voevodale.
Şi bolţi în surpătură pe necioplite dale,
Şi tainiţe zidite pe vremi de meşteri mari,
Şi clopote de-aramă turnate de-alămari,
Şi curţi domneşti cu turle, clopotniţi, paraclis —
Vă răsăreau vedenii în lună şi în vis,
Ca semne că aicea fu Scaunul şi scutul.
Târgovişte, adio! Te 'ntuneci cu trecutul.

Erau atât de tineri că mă simţeam bătrân.
Smerit şedeau ca'n strană. Am început să 'ngân
Zărind prin geam tot câmpul sub lună revărsat:
„Şi apele dorm duse şi morile au stat".
Dar cum tacea Eliade privindu-mă, tăcui.
De versurile vieţii să fie-aşa sătui?
Şi lui Alexandrescu strigai cu glas ce bate:
„Ale turnurilor umbre peste unde stau culcate,
Către ţărmul dimpotrivă se întind, se prelungesc".
Iar el, nedându-mi vreme nici stihul să-l sfârşesc,
Mă întrebă de cine-i, căci nu gândise încă
Puternica poemă cu rimele de stâncă,
In care ritmic Oltul loveşte val cu val...
Şi când i-am spus de cine-i — o, visul triumfal
Ce-i strălucì în ochii înfriguraţi la vestea
Că pentru veşnicie va scrie, el, acestea...

Ce ne'nțeles de-aproape ai răsunat, galop!
Și totuși, cât se 'ntinde în lună drum de deal,
Nici nor de praf nu suie, nici călăreț, nici cal.
L'aud în curte par'că și nici în zare nu-i.
Au cine-aleargă astfel purtat de ritmul lui?
Ce blèstem, din mormântul cu cruce pusă strâmb,
Il mână ca vârtejul pe șes, pe deal, pe dâmb?
Ce babă cu descântec de moarte l-a împuns?
Nu-l prind cu ochii încă, și 'n suflet mi-a ajuns.
Flămânzi cu dinții mușcă din lună, vârcolacii.
Afară, ca de viscol, se clatină copacii.
Castani și plopi de spaimă au frunzele crispate
Și 'n groaza lor și-asvârlă, lungi, crengile pe spate,
Căci iată-i: Mihnea, calul și fuga - - negru bloc—
Pe drum bătut în cremeni, țâșnind din limbi de foc,
Potcoavele tus-patru când cad deodată, grele.
Și'n urmă 'n transparența ce duce pân'la stele,
Desfășurându-și friza de oase și strigoi,
Tăcută cavalcadă a morților spre noi.
Și sângele în vine îmi îngheță de ger,
Căci par'că rupt din ceata stafiilor din cer,
Stăteà Bolintineanu în fața mea, aici,
Cu fruntea: zid de umbră, cu ochii: licurici
Ce-și aprindeau din besnă scânteia de fosfor,
Străluminând obrazul livid din jurul lor.
Un semn făcù — se șterse, cu calu-i, călarețul.
Ca aburele bălții când suflă băltărețul,
Se risipiră morții, se prăbușiră 'n groape.
Tăcerea mă cuprinse, o pipăiam aproape...

Un sgomot surd de ropot, tăcerea o 'ntretaie.
Din depărtări afunde se-aud mulţimi în mers,
Atâtea mii de şoapte nu fac decât un vers.
Se umflă ca un fluviu, crescând din om în om.
Cum freamătă furtuna prin frunzele de pom,
Acum răsună totul în aspră vijelie.
Ca tunetu'n pădure, un glas adânc învie
Şi norii dă să spargă — şi norii grei se sparg.

In faţă-mi, ca pe-o hartă deschisă, 'n lung şi 'n larg
Se-arată tot Ardealul cu munţi şi cu coline,
Desvăluindu-şi codrii şi apele lui line,
Ogoarele, câmpia, păşunile bogate,
Cetăţile de piatră şi albele lui sate.
Ca un puhoi de apă ce după ploi s'a scurs,
Din Retezat vin bacii în sarică de urs.
Mioarele, cârlanii, rămas-au sus, la stâni —
Azi bâta ciobănească e ghioagă 'n a lor mâni.
Prin stânci rostogolite, pe râpe şi poeni,
Călări vin falnic Moţii din munţii Apuseni
Să prindă — ei, vulturii — regescul corb, în plisc.
Şi buciumul lor sună prelung din pisc în pisc,
Din vârf în vârf se-alungă ecoul până tace,
Inmormântând chemarea din vremurile dace,
Trezind năvalnic visul ce n'a murit de-atunci...
Şi iată visul creşte pe lanuri şi pe lunci,
Pătrunde viu în case şi 'n inimi fară frică.
Cu mic şi mare, sate de-avalma se ridică.
Pornesc bărbaţi, neveste şi fete şi flăcăi —
Se umflă de mulţime potecă, drumuri, căi.
Pământul tot îl spală înfricoşate ape,
Rostogolind în ele topoare, furci şi sape...

Dar preoţi merg în frunte ducând cuvântul sfânt.

Atuncia Mureşeanu ieşì ca din pământ.
In ochi purtà el singur a lor priviri ce ard
Şi graiul tuturora în graiul lui de bard.

— Având drept bronz toţi munţii, iar limbă,
neamul meu,
Şi-o singură credinţă în el şi 'n Dumnezeu,
Turnat-am cu-al meu suflet în al iubirii clocot
Să sune mântuirea Ardealului, un clopot.
El sună clar pe Crişuri, el sună pe Târnave,
Să scoale inimi moarte şi suflete trândave;
El cântă sus pe Someş, el cântă jos pe Olt,
Unirea să'nflorească ca rujile în volt.
Pe Câmpul Libertăţii obezile sunt sparte —
„Deşteapta-te Române, din somnul cel de moarte!"

Se revarsă 'n odaie un luminos descântec
De zurgălăi ce sună în trap vioi de cai...
Să văd pe cel ce vine, pe geam mă aplecai:
Goneau căruţa poştii trei surugii călări.
Nici n'apucasem bine să mă cobor pe scări
Şi 'n faţa-mi sta poetul senin: Alecsandri.
Cum îl pofteam în casă, cu mâna mă oprì:
Nu — vreau să vii cu mine pe lună până 'n luncă.
Dorinţa-i mă cuprinse cu tainică poruncă.
Se clătină pământul sub roate şi fugì.

Sburam acum alături mânaţi de surugii..
In vânt veneau miresme de fân si tot mai bine
Se desluşia o apă cu zumzetul de-albine,

Şi sălcii se 'nchinară cu fruntea la pământ
Când se opriră caii sforăitori, în vânt
Tot scuturându-şi salba de sunet rând pe rând.

— N'auzi — îmi spuse bardul — Siretul meu cântând?
Apleacă-te, pătrunde vrăjita lui oglindă:
Privelişti se alungă şi altele colinda,
Desvaluind privirii obrazul ţării drag.

Se 'nfiorase lunca la glasul lui de mag
Şi Argeşul sub luna se 'nfioră şi el,
Mişcându-şi solzii lucii pe-al undelor inel.
Biet râu de munte, care nici când n'avuse parte
De un poet să-l facă nemuritor în carte,
Râu bun al cărui nume răsunator şi dulce
Pe nimeni nu gasise în vers slăvit sa-l culce.
Şoptì: Siretul nu e, sunt eu — dar când vorbeşti
Zăvoiul din Florica e lunca din Mirceşti.
Simt apa curgătoare şi zarea că se schimbă,
Şi valu-mi glasueşte moldovenească limbă.
O, graiul cel mai dulce din ţarile române,
De când pe lira de-aur l-ai înstrunat, stăpâne!
Şi-o salcie pe maluri: Aşa e... a şoptit.

Mă părăsise bardul de pe Siret venit.
Pe drumuri împietrite de-al nopţilor polei
Suna tot mai departe un râs de clopoţei.
Mă re'ntorceam spre casă eu singur. Raza lunii
Sculpta cu daltă vie în relief alunii,
Făcând din steiul umbrei să scapere scântei.

— Vei răsări în cale-mi, din noaptea de sub tei
Tu, dureros de dulce poet, să mi te-apropii?

Şi teii troeniră şi tremurară plopii.
Şi ca o lipsă mare m'atinse nemurirea
Acelui ce'n luceafăr îşi îngheţă privirea.
Şi ramurile toate bătură lung în geam,
Iar codrul şi cu mine alăturea plângeam.

Pustiul şi urîtul mi-erau din nou stăpânii
Pieriseră în noapte şi în trecut Bătrânii,
Lăsându-mă mai singur şi mai stingher pe lume.
Le mai duceam aleanul şi-i mai chemam pe nume,
Când, prin ferestre, ziua lăsă pe-al meu covor
O floare de lumină svârlită din pridvor.
Şi soarele deodată aproape îmi era,
Şi 'n faţă-mi Grigorescu şezând pe canapea.
Da, i-am văzut bastonul de lemn de corn, surtucul
Şi pălăria moale păstrată 'n cap — uitucul!
Dar el zărind o schiţă de-a lui cum sta 'n perete,
Surâse aratând-o: De aşi trăì, băiete,
N'aşi mai pictà cu pensuli de păr, ci aşi privì
In rama lor firească priveliştile vii.
De ce să strici o pânză când ai un cer de vară?
Şi se sculă şi ochii păliţi îi scânteiară:
— Inchide casa, trage obloanele şi vină.
Ne-aşteaptă drumuri albe şi-o ţară de lumină.
Te suie 'n carul rustic cu paşnicii lui boi,
Te culcă în sulfină, în fân şi în trifoi,
Căci pentru tine câmpul ţi l-am cules drept pernă,
Şi, drept umbrar albastru, ţi-am împânzit eternă
O boltă pe sub care de-acum ne-om adâncì.

Se mântuise casa când vorba îşi sfârşi,
Şi'n urmă dispăruse...
Mergeam acum, nu ştiu:
Pe Topolog, pe Trotuş, pe Mureş sau pe Jiu,
Căci apa lor tot una de limpede ramâne
Când oglindeşte vraja colinelor române.
Nici muget, nici talangă, nici cel mai slab ecou...
Părea tăcuta vale un liniştit tablou,
O pânză zugrăvită de razele de soare
In care orice linie trăia nemuritoare.
Şi 'n calma ei lumină de vis şi de amurg
Privit-a Grigorescu cu ochi de demiurg.

Şi se făcu deodată un drum peste muşcele...
Veneau domol — ca blocuri de nea ce mişcă grele —
Rumegători, plăvanii cuminţi şi 'n vârf de car
Ţăranul care poartă pe umeri cerul clar.
Dar dealuri povârnite se împingeau spre munte,
Când am zărit cioporul de oi albind şi'n frunte,
Cu bâta după spate şi cu căciula sura,
Ciobanul ce coboară pe plai ca din pictură.
Atunci, din mari, ascunse şi ne 'nţelese legi,
Acelaş sus la Rodna, acelaş pe Bucegi,
Cu dacică opincă şi piept de legionar,
Stând viu în faţa noastră dar totuşi legendar,
Puternic ca o stâncă şi verde ca un brad,
Trăi păstorul mitic şi ultimul nomad...
De-asupra lui: doar cerul, ca temelii: Carpatul,
Jur-împrejur: o ţara dealungul şi dealatul...
Proptit tăcut în bâtă, cu ochi pierduţi în gol —
Din pusta lui Petöfi la stepa lui Gogol,
Svârlea piezişa-i umbră pe dealuri şi câmpii.

De pretutindeni glasul pământului grăì:
— In zori de zi te 'nalţă la cer cu ciocârlia,
Cu soarele ce-apune să 'mbrăţişezi câmpia,
Te-aşterne pe podgorii ca umbra unui nuc,
Deschide 'n codru verde cărare de haiduc,
Pe plai să paşti alături de stele printre oi,
Să-adormi cu gârla leneş sub plute în zăvoi,
Să fii un măr de aur în mărul plin de mere,
In clopot să fii cântec şi în amurg tăcere,
Să creşti în grâu cu grâul şi 'n inimi cu iubirea —
Ca vorba ta să chieme în noi nemărginirea.

URSUL LUI DONICI

Dar luna, greu, cu ochii 'mpăinjeniţi de somn,
Lăsând în urmă steme şi chipuri vechi de Domn
Şi praful să se cearnă pe hronic şi ceaslov,
In raza-i, ca 'ntr'o mână, luă cartea lui Krilov...
— Nu vreau, ia seama, luno, azi versuri muscăleşti.

Un glas glumeţ, de-afară strigă: Te păcăleşti!
Şi uşa o deschise larg Donici, dând cu palma,
Şi după el intrară, îngheşuiţi, de-avalma,
La mine, ca 'ntr'o casă pe care-o calcă hoţii,
Mugind, sbierând, lătrând şi miorlăind cu toţii,
Târîş, pe brânci, în salturi, pe labe, sau în sbor,
Puhoi grozav, ce creşte din tindă 'n foişor
Şi greu se strânge 'n scară şi 'n sală se desface
— Rămaseră afară doar „două boloboace" —
Val viu de blăni şi pene, cu ghiară, plisc sau colţi,
Strivindu-se de ziduri, lovindu-se de bolţi —
Pe mobile, pe scoarţe, uşor sau anevoe,
Se revărsase Arca potopului lui Noe.

De groază înlemnisem şi păru-mi sta măciucă,
Privind la Rac, la Broască, la săltăreaţa Ştiucă,
La Leul ce vânează, la Ursul din priseci,
Cum Şoarecele iese cu un Guzgan din beci,
Momiţa cum se strâmbă la chipu-i din oglindă,
Cum Veveriţa, sprinten sărind din grindă 'n grindă,

Pe scrinuri şi pe mese răstoarnă toate cele,
Şi cum îşi taie sborul Liliac şi Rândunele,
Zăream doi Câini: o javră de casă şi-un dulău,
Vulturul şi Paingul sosiţi de pe Ceahlău,
Pe stâlpul etajerii un Şarpe incrustat
Cu ochii de rubine şi trup de matostat,
Şi printre oi bârsane, doinind „oiţă bâr",
Pe băţul păstoriei proptit: un Lup nazâr.
Un Greier şi-o Furnică pe-un şal zoreau cât pot;
Râdea Bursucul, Vulpei „cu pufişor pe bot";
Măgarului, cu ifos cânta Privighetoarea;
Şi ca 'ntr'un bloc de stâncă sculptându-şi nemişcarea,
Un Elefant, de tronuri şi de măriri sătul,
Mai măsurà veciea cu-al trompei lung pendul...

Neputincios, în jâlţu-mi de spaimă sgribulit,
Ţinteam cu desnădejde acest potop cumplit
Şi 'n gândul meu tot una de greu afuriseam
Şi fabula şi luna ce iscodià le geam...
— Ce vreţi, cinstite fiare? abia putui să 'ngân.
Pe Donici dând de-o parte, răspunse-un urs bătrân,
O namilă cât uşa, cu şaptele-i cojoace,
Crescut în fund de codri şi neştiind să joace.

— O, fiule, n'ai teamă, la tine mult n'om sta,
Căci, oricât de bogată ar fi odaia ta
In colb de cărţi uitate pe rafturi în şirag,
Un fagure de miere ne este mult mai drag,
Cules în zori, pe rouă, din guri de buturugi:
Un fagure din care lumina zilei sugi,

Pe când se 'nalţă zornic prin ramuri, ca un nor,
Surorile albine în roi sbârnâitor...
Oricât ar fi de moale, mătăsuri şi covoare
Nu sunt ca iarba verde în rasărit de soare,
Când raza e arcuşul ce-atinge într'o doară
Pădurea ce răsună ca lemnul de vioară,
Când codrul tot tresare să-şi scoale cântăreţii...

Noi am venit la tine să judecăm poeţii.
Nu te 'ngrozì, căci fabuli — ştiu bine — n'ai scris încă;
De fabulişti ne plângem: obrazul ni-l mănâncă;
Gasira, vezi, cu cale să ne prostească neamul.
Rabdarăm toate: lanţul şi jugul greu şi hamul —
Nu vrem să ne-altoiască cu sufletul lor mic.
Ne-au învăţat braşoave şi fapte de nimic.
Ne-au judecat pe semne cu proprie măsură,
Căci numai Omul minte, blesteamă, strică, fură,
Slugarnic cu cel tare şi bici cu cel mai slab...
Ce inimă întrece pe-a calului arab?
Ce mână ţese pânza mai fin ca un paing?
Credinţa unui câine nici sfinţii n'o ating!
Şi nu cunosc pe lume neveste sau fecioare
Să aibă ochii galeşi ai bietei căprioare...
Deşi nu's „doctor" încă şi n'am urmat vreun curs,
Pe voi nu-mi schimb năravul şi pielea mea de urs.
Nu vrem — poetul fie maestru cât de mare —
Să râda toţi ştrengarii din clasele primare
De vorbele neghioabe ce ne şoptiţi cu tâlc...

Privi urît la Donici ce tot tăcuse mâlc,
Se scărpină la ceafă şi mormăi 'nainte:

Vezi, fiule, voi oameni, nu știți decât cuvinte.
Ca și copiii care prind fluturi vii pe pagini,
Le-ați țintuit în suflet cu sboruri de imagini,
Și jocul lor de aripi nebun și ne 'ntrerupt
V'ascunde noaptea sfântă ce doarme dedesubt.
Noi ascultăm — stăm zile la pândă, nopți întregi,
Ca să culegem glasul ce tu nu-l înțelegi;
Stăm, urmărind tăcerea ce vrea să ni-l ascunză
Sub fiecare piatră, sub fiecare frunză;
Adulmecăm pădurea, poiana, iarba 'naltă,
Sămânța care crește și mușchiul ce tresaltă,
Și muntele ce 'nalță spre cer a lui spinări,
Și câmpul care fuge sporind din zări în zări.
Vezi, peștii-ascultă apa — și păsările vântul,
Sobolii orbi, cum bate ca inima pământul...
Ființa noastră toată e-o vastă ascultare:
Urechea ne lărgește fireștile hotare
Și ni le duce până în cap de univers...
Ce cată 'n van poeții subtili cu al lor vers
Cu ritmuri jucăușe și cântec de silabe —
Găsește trupul nostru greoi în patru labe...

Scurt se opri cu ochii holbați la luna plină,
Ce prelingea prin geamuri o miere de lumină,
Și ursu 'n două labe și cu priviri aprinse,
Spre galbena comoară tot botul își întinse.
Dar supărată, luna, făcându-se văpaie
Și măturând cu raza-i întreaga mea odaie,
Imi șterse ca fantasme lighioanele lui Donici...
Işi potolì mânia, și se-adâncì în hronici.

LIMPEZIMI ARGEŞENE

ACUARELA

Nu cuvintele purtate ca arginţii
Cei trecuţi din mână 'n mână pe tejghele,
Ar putea să mi te chieme 'n ochii minţii,
Râu muntean, cu limpezimi de acuarele.

Cum să dau cu slove negre şi tocite,
Jocul fraged: numai apă, numai soare,
Şi frunzişul: spumă verde pe răchite,
Şi lumina: aur sprinten sub picioare;

Naltul cer primăvăratic care mână
Sus la munte, pe ulmet şi pe arinişti,
Norii albi şi le adapa turma până
Vine seara cu-ale umbrelor nelinişti;

Ridicându-se în noapte: vajnic taur,
Dealul care paşte cer de stânjenei;
Şi svâcnindu-şi bobul mic spre cloşca de-aur,
Stelele svârlite 'n zare — pumn de mei;

Casele cu prispă scundă, stând pe labe,
Suri zăvozi legaţi de drumurile-funii;
Toate morile 'n genunchi ca nişte babe
Ce albesc pe prundul gârlei pânza lunii...

Cât aşi vrea să uit de tot abecedarul,
Din tăceri să pot urzi păienjenişuri
Să prind stele licărind pe 'ntreg hotarul
Apelor încremenite 'n luminişuri.

Şi, în zori, în vorba-mi nouă să pătrunză:
Ceru 'n aripi care cântă arăturii,
Glasul apei, tactul morii, vântu 'n frunză,
Cucul, ritmic, ca şi inima pădurii.

IN PADURE

De sui prin viea 'n floare sus pe deal,
De laşi, pe zări albastre ca un cer,
Zăvoi şi câmp — pădurea de tufani
Iţi înveleşte 'n umbre pasu 'ncet.

De ţii mereu poteca sub frunziş,
De-auzi în suflet cântecul de cuc —
Ne mai dorind oraşul greu de zid,
Nici omul de-azi, nici cărţile de-acum,

Te-opreşti din drumul dus peste poieni
La un bordei bătrân de pădurar...
Şi câinii toţi cum latră la boier,
O fată spune: „Tata e plecat

In Valea-Mare, la silvicultor".
Te uiţi la ochii ei, la trupul ei...
Şi 'ţi vin în minte sălcii din zăvoi
Şi râul plin de soare, plin de cer.

INSCRIPȚIE PENTRU NUCUL DIN VIE

Când toamna şi amurgul îşi desveliau tot gândul
Şi desbrăcând iar dealul de străluciri străine,
Mă înălţau pe-altarul colinelor latine —
Străbunul şi bunicul şi tatăl tău, de-a-rândul,
Suiră să se 'nchine la umbra mea de zeu...
Opreşte-ţi paşii, vino şi tu cu darul greu
De struguri şi-l agaţă de ramurile joase:
Curat să-ţi fie duhul şi viile mănoase.

INSCRIPŢIE PENTRU O FANTANA

De unde vezi Piteştii şi Argeşul şi ţara
Zăvoaielor albastre când le îmbracă vara,
De unde prinzi lumina jucând pe Râul Doamnei
Prin luncile de aur sub cerurile toamnei,
Acolo unde casa 'şi-înalţă alb pridvorul,
Prietene, te-aşează să-ţi murmure isvorul
Şi ca Florica toată în suflet să-ţi rămână,
Mai stai s'auzi trecutul cum cântă în fântână.

ALTA INSCRIPŢIE

Tu ce iubeşti Florica, stai să-mi auzi şoptirea.
Pe gura mea de piatră, apleacă-te smerit —
In svon de apă vie îţi cântă amintirea
Şi casa iar răsună de glasuri ce-au trăit.

ALTA

Apleacă-te o clipă pe unda tremurată,
Pe-oglinda vremii 'n care cu apa toate pier —
Sunt râsul şi sunt plânsul din casa de-altădată
Pe dealul din Florica, la margine de cer.

D O R

Prin ploaie 'n strada plină de tumult,
I-aud şoptirea tainică demult.

De stau buimac, la fie-ce vitrină
Ii văd în tremur pânza de lumină.

Pe-alături de 'mi râd fete pe furiş,
Zăresc doar sălcii svelte 'n luminiş.

Mă duce val-vârtej o gloată oarbă,
In luncă mă trezesc trântit pe iarbă.

Un trecător grăbit m'a îmbrâncit,
Din cer o barză cade liniştit.

Pe-asfaltul ud clipeşte-un felinar,
Stă prima stea pe-al apelor hotar.

Cu vuet surd motoare demarează,
Toţi greerii de clacă se- aşează.

Un far de-autobuz mă pironeşte,
Pe Argeş suie luna fără veste.

MARINARUL

Pe povârnişe dealul alunecă abrupt
Ca să-şi oprească botul de vie tocma 'n vale —
Dar sub boltirea viţei oprindu-mă în cale,
Privesc câmpia care adoarme dedesubt.
In abureala serii schimbându-se în mare,
La nesfârşit îşi duce un tremurat hotar.

Am ancorat. Acuma sunt bunul marinar
Re'ntors din pribegie la vatra primitoare.
Se 'nalţă paşnic fumul pe gând şi pe cămin,
Se coace tămâioasa sfârşitului de vară —
Dar frunza se apleacă de-o tainică povară
Atinsă, când o plouă îmbelşugat senin.
Ci sufletul, ce'n vremuri gemù în larg de mare,
Deodată se trezeşte ca vântul în catarg,
Când pânze de corăbii albastrul mort îl sparg
Cu aripile albe de berze călătoare.

VRAJA

Sorcova,
Morcova,
Să trăiesc,
Să 'ntineresc,
Ca un măr,
Ca un păr,
Ca... un... fir...
De... tran-da-fir...

„Vraciule, ascultă-mi ruga!
Vraciule, îţi poruncesc,
Pân' să stau să mă căiesc,
Fă-mi din amintire sluga,
De pe faţă svârle-mi gluga,
Şi în suflet nemurirea
Să deslege
Şi să lege
Ce e viu din vremea moartă,
Ce mă 'mpinge
Şi mă frânge
Şi mă poartă:
Frunză moartă."

Moşul prinde voiniceşte 'n mână
Bâta răbojită dela stână,

O 'nvârteşte peste cap — şi năzdrăvan
Ţine 'n degete un lung ochian.
„Vrei să vezi?" grăieşte — şi 'n oglindă
Ţări şi mări şi nouri se perindă.
Iată Argeşul şi viea veche,
Morţii mei iubiţi... şi în ureche
Glasul lor cu râsu-mi împreună...
Dar pe umbra drumului răsună
Tot mai rar, tot mai departe, tot mai stins:

Ce-am iubit
Şi-am îndrăgit
Şi s'a sfârşit,
Ce-am aprins
Şi m'a cuprins
Şi s'a desprins
Ca un măr,
Ca un păr,
Ca... un... fir...
De... tran-da-fir.

CALENDARUL VIEI

MARŢIŞOR

Priveşti de pe poteca ce urcă 'n deal la noi,
Din sbor întâia barză cum cade pe zăvoi.

Vezi trenul care intră încet de tot în gară
Şi omul care sapă şi plugul care ară.

A nins cu nea de floare pe prunii din livezi
Şi munţii dela Rucăr cu iarna lor îi vezi.

Auzi pe sub podgorii un câine care latră.
Te simţi legat de toate — nu poţi urni o piatră.

Aceste lucruri simple ce veşnice îţi sunt!
Ce sfântă bucurie descoperi în pământ.

Ce limpede te chiamă un cuc: odată, două —
De fiecare dată ţi-e inima mai nouă.

De fiecare dată mai trainic te uneşti
Cu farmecul acestor privelişti câmpeneşti.

In gară, iată trenul a început să mişte.
Toţi pomii ninşi, pe dealuri îi flutură batiste.

Gâlgâitor, din iarbă un şipot s'a trezit.
In tine şi prin ramuri e cerul limpezit.

Ce râsete, ce chiot pe drumurile viei —
Pe unde-au mers părinţii îţi duci şi tu copiii.

O nouă viaţă astăzi de viaţa veche legi.
D'au muguri pretutindeni din veştedele crengi.

Cu apa ei lumina ţi-a botezat câmpia.
Ce pace e pe omul în alb ce sapă via,

Pe barza ce se duce pe Argeş tot în sus,
Pe-adâncul rost al vieţii la care te-ai supus.

PRIER

Bubuitor, furtuna lung pe zăvoi răsună,
Ca o caleaşcă 'n goană pe o podişcă, tună.

Cad firele de ploaie şi soarele cu acul
Luminii mi le coase ca sa cârpească sacul

Acestor nori zănatici cari lasă tot mai rare
Rubiele transparente, pomană pe cărare.

Miroase gardul viei a iarbă şi a ploaie.
A tras din nou furtuna cu puşca prin zăvoaie,

Dar n'a putut să 'mpuşte, vezi, pasărea ce are
Polei pe vârf de aripi şi-albastru pe spinare,

Ea sboară, sparge norii, aşterne pe hotar
Seninul primăverii cu sufletul tău clar.

Departe-s norii negri, îţi fluieri câinii şui.
Spre fetele ce sapă cântând în vie, sui.

Zâmbeşti la toţi copacii — ei astăzi îţi sunt fraţi— .
Şi uiţi de Capitală, de genii, de confraţi.

La Capşa, în bocalul lor de literatură,
Stau — gogoşari — maeştrii acriţi de-atâta ură

Şi castraveţi — discipoli verzui ca murătura:
Doct, picură oţetul în şvarţuri. Cascä gura

Prin abureala sticlei, din stradă, liceene...
— Păzea! — printre picioare, sbucnind din buruene,

Vătuiul o tuleşte de vale... şi-a fost dus.
Toţi câinii după dânsul — iar tu priveşti de sus,

Râzând cu hohot, fuga ce 'n râpă se prăvale...
Zău, nu regreţi că astfel n'ajungi în manuale.

FLORAR

E Mai şi'n codru cucul îmi cântă drept în faţă.
Cu soarele poteca porneşte'n dimineaţă —

Cu drumul şi pădurea, hai murgule, la deal!
M'oi legănà în pasul tău legănat de cal,

Prin pânzele luminii zărì-voi de departe
Şi Argeşul şi lunca deschisă ca o carte,

In care — slove negre — un cârd răsleţ de oi
Inşiră versuri simple la margini de zăvoi.

O, cât aşi da ca Domnul să-mi hărăzească darul
Să pot să le descopăr şi eu abecedarul,

Dar sunt un om şi nu pot citi decât cerneala.
Prin frunzele în tremur, o pasăre sineala

Din pene îşi arată — să fie cerul, ea?
Pe vârf de deal, strâng frâul şi mă ridic în şea.

S'o luăm spre Valea Popii, s'o luăm spre Valea Mare,
Spre Isvorani să mergem? — Tot una mi-i. In zare

Negoiul alb m'aşteaptă de când copilării.
Hai, murgule! şi du-mă, în voe, unde-i ştii.

Străbate o pădure, coboară şi iar suie,
Ajunge o poiană în cap de cărăruie.

La poalele poienii, dosită de arinişti,
O apă lin îşi mână strălimpezile linişti.

O moară stă bătrâna, uitată pe părâu
De oamenii din sate cu holdele de grâu.

Dar roata ei mai cântă, de apă dusă rar,
Şi macină polenul luminii din Florar.

CIREŞAR

Deschide poarta lunii cu coşul de cireşi,
S'au îmbrăcat cireşii în roşile cămeşi

Şi zarea în lumină de aur în spre seară.
Auzi cum cântă 'n luncă, lung, roata dela moară!

Arinii ei din sita uşoară de frunziş
Ii cern pe-oglinda apei luminile furiş

Şi săgetând penumbra la stăvilarul morii
Se-alungă rândunele şi fulgeră prigorii.

Călare vii în voie pe bunul buestraş
Pe care iarba'n margini de şanţ s'o pască'l laşi.

Ţi-au cunoscut prin ramuri mari pălăria moale
Şi'n drum îţi dau bineţe cosaşi ce merg la vale,

Dar te gândeşti la fata morarului ce are
Obraz ca pâinea rumen şi'n păr mălai de soare.

Te-aşteaptă colo'n umbra cea verde sub arţari —
A alergat şi-şi ţine cu mâna sânii tari

Şi mici ce bat odată din două aripi sub
Cămaşe, cum ar bate din aripi un hulub.

Nici numele, nici neamul nu-l ştii—ştii că ţi-e dragă:
Cu drag îi culegi gura gustoasă ca o fragă,

Şi-un trup de miros proaspăt de proaspăt măciniş
Pe malul gârlei limpezi se lasă pe prundiş.

Se duce apa — fata s'o duce ca şi ea.
Copita'şi bate murgul ce nu mai vrea să stea.

Incaleci, îi dai drumul, scapi frâu'n pumnii tăi —
Te duci prin grâul scrii cu cântec de cârstei.

CUPTOR

Şi-a pus, se vede, Domnul pământul în cuptor,
De coace ca o pită sub cer dogoritor.

Prin iarba arsă greeri cu ţârâit prelung
Tacerea nesfârşită a zilei o împung,

Iar apele luminii se joacă pe zăvoi.
La iazul scurs dorm bivoli cu botul în noroi,

Dorm oile în roată, cu umbra, sub stejar,
Ca pietrele de moară dorm boii lângă car,

Şi pe sub car cosaşii cu capul pe cojoc...
Pe cer, vulturul negru virează stând pe loc.

Un fâşâit de coasă se-aude 'n vre-o poiană,
Dar tace înfricoşată de-a liniştei dojană.

In vânt — dar unde-i vântul — se 'ncearcă tocălia,
Dar tace şi-ea de teamă să nu trezească viea...

In casa răcoroasă şi cu obloane trase,
In vechea mea odaie vrea visul să mă lase —

Incet îmi deschid ochii să nu mă'nşele parcă;
Trecutul şi-amintirea tot gândul mi-l încarcă.

Pe valuri de lumină las vara să mă poarte —
Dă-mi tu, bibliotecă din vremuri dragi, o carte

Vrăjită cum e cartea ce o citeşti întâi,
Să-i pun iar talismanul deschis la căpătâi.

Din rafturi iau volumul şi Robinson Crusoe
Cu papagalu-i verde îmi intră iar în voe.

O, Doamne, ca tovarăş de viaţă ţine-mi-l —
Păstrează-mi pân' la moarte un suflet de copil.

GUSTAR

Nu-i vară şi nu-i toamnă: e vremea când în tine
Pe înserări senine, un dor de ducă'ţi vine,

Când nopţile sunt clare şi cerul e paharul
De sticlă care zvârle cu stelele, ca zarul

Pe drumuri depărtate să prindă călătorul.
Pe casa părăsită voi trage greu zăvorul

Şi voi pornì la ceasul când toaca bate rar...
Tăind calare vadul sub lunca din hotar,

Oprì-voi murgu 'n spume pe malul rupt de ape,
In ochi să-mi iau atâta cât sufletul încape:

Zăvoiul plin de umbre, ca un altar colina
Şi'n soare-apune munţii încremenind lumina.

Sorbì-voi haiduceşte privirea până'n fund
Şi pe cleştarul serii nu voi lasa, rotund,

Decât un bob de rouă ce licăre plapând —
Intâia stea îmi arde în noapte şi în gând.

Strâng bine calu'n pulpe şi pinteni dau s'ajung
La hanul vechi ce-aţine sub plute drumul lung.

Imi leg de-o plută murgul şi bat în poartă sâlnic
Ca să'mi răsari, voinică, hangiţă strânsă'n vâlnic,

Cu ochii de vădană, cu braţul alb şi plin —
Să-ţi cer culcuş de noapte şi o oca de vin.

Mi-aduci, cu raţa friptă pe varză, vinu'n oală —
Te'ntrebi mirat: „Să fie chiar hanul lui Mânjoală?"

Dar nu răspunzi şi'n juru-mi e cald, icoană nu-i,
Miroase a iubire, a mere, a gutui.

VINICER

Ajuns în miez de toamnă, îţi dai cu spaimă seamă,
Când chiotă culesul în drumul lui spre cramă,

Că despre lucrul viei vorbit-ai prea puţin.
Şi totuşi — o, poete uituc — ce subiect plin

De poezie gravă aveai la îndemână:
Cum viţa peste iarnă adoarme în ţărână

Ca omul dela ţară culcat în ţintirim
(Dar taina adormirii acesteia n'o ştim);

Apoi Prier când vine pe-a Argeşului apă,
Cum săpătorii viţa pe dealuri o desgroapă;

Cum tremură golaşă ca pruncul şi-o botează
Şi mierla cu un cântec şi soarele cu-o rază;

Cum coardele le leagă vierul de arac,
Cum taie joarda slabă şi lemnul prea sărac...

Dar plânsul sfânt al viţei nu-l vei cânta tu oare
Cu lacrima lui clară, de ochi vindecătoare?

Dar despre sulfatare nu pomeneşti nimic,
Nici despre boala viţei ce „filoxeră" 'i zic!

Cum vrei atunci, poete, ca un viticultor
Din cartea-ţi să culeagă un sfat folositor:

Pe raftul librăriei, uitată, o să şadă.
— Poveţile şi tâlcul le ştiu de mult. O cadă

Cu must de tămâioasă mai bine să-mi aduci,
Şi în ceardacul casei, în tihnă şi'n papuci,

Ca Anton Pann de veseli când da de un nerod,
Cu metodologie să bem al viţei rod.

BRUMAREL

Cu soarele azi galben ca fagurii de miere
In jurul meu se'nchide un măr boltit de mere.

Din ram eu rup ea'n basme un rod de aur şi
O, pom vrăjit de toamnă, nu poţi să mă reţii.

Prin ramuri desfăcute uşor de mâna mea
Zăresc comoara viei şi-odihna ei mă vrea.

Sub un butuc de viţă rămân culcat pe spate —
Privesc în gol la cerul cu ape neschimbate.

In mână iau ciorchina cu bob de chilimbar
Şi o ridic spre soare, sus — Raza lui cu jar

Fantastic o pătrunde: un lampion aprins;
Ii sug lumina dulce şi focu-i m'a cuprins.

Beau soare — Dar un piersic cu braţul gol m'agaţă
Şi îmi lipeşte sânul, pietros şi mic, pe faţă.

Eu îl sărut cu dinţii şi poama lui cu sânge
Stropeşte pătimaşa iubire ce o frânge.

O, toamnă, vrăjitoare mai tare decât moartea
La tine intru 'n slujbă cât mă va ţine soarta.

Dă-mi frunza ta ce sună cu galbenii din lună,
Dă-mi pe covorul foilor iar coborîtul oilor;

Dă-mi în zăvoi sitarii, pe mirişte ogarii,
Şi peste zarea drumului, albastru, sulul fumului;

Dă-mi în iatac sulfină, pe ceruri dă-mi lumină,
Şi scâncetul cucoarelor pe liniştea ogoarelor;

Şi dă-mi un nuc stufos, la umbră să stau jos,
Să scriu pe fruntea glici tot calendarul viei.

BRUMAR

Pe umeri iei sumanul şi fluieri după câni.
Poteca suie dealul prin viea din bătrâni.

S'au înroşit cireşii, îngălbeniră nucii,
Ce străjue cu bruma de pe Brumar butucii.

Acolo unde chiot şi cântec fură'n toi,
Răsună'n guri de pivniţi ciocanul pe butoi.

Dar soarele şăgalnic acoperă cu-aramă
Şindrila putrezită şi muşchiul de pe cramă

Şi raza lui de aur prin corzile de vii
La strugurii luminii te'ndeamnă să mai vii...

Poete, te îmbată de-acuma doar cu soare.
Auzi — scâncesc în ceruri, lung, şiruri de cucoare.

Dar câinii tăi sburdalnici alungă din tufiş
Ţărcate coţofene sbucnind în sbor pieziş.

Zâmbeşti amar la pana de nea şi de cărbune —
Gândeşti la zile rele, gândeşti la zile bune,

La traiul vechi ce calcă cu pasul tău tăcut
Pe-acest pământ pe care de mic l-ai cunoscut,

Şi te întrebi: zăpadă a început să cadă?
Sunt iarăşi coţofene ca pete de zăpadă.

Te-opreşti să'ţi razimi dorul de ulmii fără foi.
Te-opreşti să'ţi fluieri câinii şi toamna înapoi —

Revin în goană câinii, dar toamna nu mai vine
Să-ţi culce la picioare credinţa ca un câine.

Şi singur cu poteca şi câinii iar cobori
Sub ceru'n care-a iarnă scâncesc prelung cucori.

UNDREA

De eri albine albe pe viea ta roiesc —
Toţi prunii şi toţi merii în iarnă înfloresc.

Petalele cu aripi de ghiaţă cad domoale
Pe un covor mai moale ca iarba cea mai moale.

S'au şters din faţa ţării şi drumuri şi poteci —
Stă Argeşu'n zăvoaie cu tălpile lui reci

Şi nu cutează moşul pe prund măcar un pas.
Isvoarele cu barba în ţurţuri au rămas

Şi straşină făcându-şi la ochi cu palma mânii,
Tot căutând cărarea, stă cumpăna fântânii.

Auzi întâi un sgomot, apoi — deodată — clar
Ca picături de ploaie pe-o apă de cleştar.

Sunt clopoţeii sănii: ascultă-i bine cum
O flamură de sunet îţi flutură pe drum.

Aproape, mai aproape, sub deal, la deal, pe deal,
Iţi sună la ureche o toacă de metal...

Dar în odaia cramei cu focul în cămin,
Aduci pentru prieteni urciorul cel mai plin.

Te-aşezi cu ei la masă, citeşti şi prociteşti
Şi vinul vechi şi vinul mai nou cel pritoceşti.

Butucii ard în sobă cu trosnet şi scântei.
Din rodul viei tale eşti bucuros să bei —

Cucernic pentru oaspeţi ridici câte-o bărdacă,
Pe fraţii'n poezie nu-i uiţi cu cana seacă.

Şi, ca poet al viei serbându-i sfântul hram,
Inchini pentru Horaţiu, Virgil şi Francis Jammes.

GHENAR

„Perdelele's lăsate şi lămpile aprinse"
Frumosul vers anume îl chiemi acum în minte.

Vre-un critic să te'nveţe, discipol să te facă —
Estetului, din milă, închină-i o bărdacă.

Gândeşte-te la omul acela din Mirceşti,
Senin la gura sobei ca tine — îl iubeşti.

Dar lasă, desmorţită din somn de focul tău,
Să sbârnăe o muscă lovindu-se mereu

De limpezimea'nchisă a geamului, pe care
Nu toţi să o priceapă — vezi bine — sunt în stare.

Ghenar venì cu vânăt amurg şi roşii zori...
Şi mă gândesc că dacă ai fi şi vânător

Te-ai duce după iepuri în lunca ta ce este
Sub chiciura din sălcii poiana din poveste.

Şi i-ai găsì sub tufe pitiţi, ca bulgări mari
De-omăt, ciulind urechea deodată la ogari.

In liniştea deplină a iernii se aude
Impuşcătura tare cu lungi ecouri surde.

Măcieşul cel mai negru te miri de-a înflorit?
Nu — şi-a lăsat doar viaţa un iepuraş rănit.

Priveşte-l: pe cearceaful zăpezii se sfârşeşte
Ca un copil cuminte ce 'n patul lui boleşte.

De-aceea, ştiu, tu puşca în mână nu vei lua —
Vei recitì poeţii iubiţi la vatra ta.

Şi'n serile de iarnă tihnit vei aştepta,
Din must — vin clar, din suflet — vers limpede, să
dea.

FAURAR

Pe dealurile ninse mergi astăzi la pădure,
Cobori spre Valea Mare sub cerurile sure,

Şi fagi cu coajă albă, la şipotul de leac,
Ca stranii colonade de templu se desfac.

Te-opreşti să bei din apa curată ce dă viaţă:
Iţi spune pădurarul: E şipot sfânt, nu 'nghiaţă.

Şi dă să chieme basmul vechi al isvorului...
Dar nu-l asculţi, ţi-e gândul—vezi tu—la fata lui.

Iţi aminteşti bordeiul poienii, toiul verii,
Şi câinii care latră doar, doar o să te sperii,

Şi fata răsărită în drum ca din pământ,
Şi ploaia de lumină a soarelui în crâng.

Şi gardul viu şi umbra pădurii tremurate,
Potecile, răscrucea — îţi aminteşti de toate;

De muşchiul cald pe râpa de unde 'n codru vezi
Colinele albastre cu vii şi cu livezi,

De guruitul dulce-al porumbului sălbatic,
De fata mai sfioasă ca un porumb sălbatic,

De serile sub fagii prieteni când o stea
Se anina de frunze ca fata să mai stea...

Iţi aminteşti de toate — vezi toate: ochiul, geana...
— Moş Pavel, ce-ţi mai face, de-acum un an, Ileana!

— Boierule, am dat-o după un cârciumar
De prin Lereşti; e omul chiabur... Auzi doar rar

Cum sună şi răsună, departe, în pădure,
Auitor, a moarte — departe — o secure.

CÂNȚECE DE DEMULT

DRUMUL STRAMOŞESC

In seară brazii lung şoptesc
Şi stă telega 'n poartă.
S'aşterne drumul strămoşesc,
Iar dorul lui ne poartă.

Luceferi ard de veghe sus,
Prelung talanga sună.
Isvoarele poveşti ne-au spus
Ţesute 'n mreji de lună.

Departe, caii merg întins,
Potcoava 'n noapte sună,
Iar drumul tot e parcă nins
Stropit cu stropi de lună.

Zăpadă n'a căzut pe drum,
Dar a brumat în mine.
Doar brazii mari visează-acum
Un dor din vremi străine.

1908

AMURG

Strunele vioarei tale plângeau.
Un cântec foarte vechi
Se legăna pe ele.

Veneau din vale adieri,
Venea din lunci
Miros de fân cosit şi ud de ploi.

Iar trandafiri subţiri, umplând cerdacul,
Spre tine aplecaţi ca spre lumină,
Petalele răcoritoare le scuturau uşor.

1908

INSERARE

Iar sbârnâe cobza în vuiet ușor,
S'aprinde pe cerpuri lin nor după nor,
Și plopul afară se tânguie 'n vânt.
Domol te cuprinde al serii descânt..

1909

CANTEC DE TOAMNA

Lin frunzele cad, plâng apele 'n vad,
Lung buciumul toamnei în noapte răsună.

Prin ramuri de tei ning molcum scântei,
Işi cerne vrăjirea văpae de lună.

Trec nori după nori în veci călatori
Pe 'ntinsele şesuri în sboruri deşarte.

Pe-al inimii gol s'aşterne domol
Durerea trecută ca frunzele moarte.

1909

CANTEC IN NOAPTE

Prin nucii din vie,
Pe plopii din zare e stins asfinţitul —
Dar stăruie 'n mine
Şi 'n geamul deschis al ferestrii,
In rază târzie.

De la cules, arare ori,
Un cântec vechi mai vine încă...
Adusă 'n vânt şi dusă 'n vânt,
Ce cată vremea de demult
Cu jalea ei, de 'mi cântă?

Şi glasuri de fete, în chiot, pe drum
Coboară la crama din vale.
Mai scârţâie prelung un car
Sub dealuri date cu lună,
Pe-urcuşuri ninse de var.

1909

NOCTURNA

Pace pe noi, glas de cimpoi şi lună.
Isvoare plâng: departe'n crâng răsună.
Prin codrul nins, ce cânt s'a stins pe strună?
Timpul trecut, în ochi, tăcut s'adună.

1910

ALT CANTEC

Iţi lasă mânile tale
In ale mele uşor.
A nins pe tâmplele tale —
Amurgul ne-aşteaptă 'n pridvor.

Şi fruntea ţi-o lasă uşure
De tot pe umărul meu —
Ascultă cum sună 'n pădure
Trecutul din bucium mereu.

1910

IN PRIMAVARA...

In primăvară au sosit să-mi cânte la fereastră
Din fluer, din cobză, din nai:
Nădejdea, credința, iubirea albastră
Aduse de veselul Mai.

Făceau o larmă — m'au trezit din lunga mea visare
Le-am aruncat un icusar;
S'a dus taraful cerându-mi ertare —
Şi tot l-aştept să vină iar...

1910

VISAI DE O CETATE...

Visai de o cetate la margine de mări...
Trec peste ea cocorii sburând spre alte ţări.

Pe cer pier nori târându-şi penumbra le pământ,
Fug legănând corăbii catargele în vânt.

Intrai tăcut într'ânsa, umblai în lung şi 'n lat:
Se înălţa doar murmur de ape, depărtat.

Urcai pe scări de piatră în turlă până 'n nori:
Se auzea doar freamăt de aripi de cocori.

1911

SUB PLOPII 'N ŞIR...

Sub plopii 'n şir
Ce se deşir'
In goana lor spre zare,
Pe calu-mi alb,
Sub cer rozalb
Pornii în cutezare.

Zi după zi
Se îmbulzi.
An după an se-alungă.
Spre-un răsărit
Ne 'ntrezărit
E cale încă lungă.

Sub plopii 'n şir
Ce se deşir'
Sub raze lungi stelare,
Am întâlnit
Un om cernit
La pas venind călare.

Mergea tăcut
Şi n'avea scut,
De mult pierduse spada.
Rănit era
Şi sângera
Cu faţa ca zăpada.

„Zadarnic vii
Cu doruri vii,
Cu inimă de nalba!“
Ciudat mi-a spus
Și spre apus
S'a dus cu steaua albă.

1913

TREI CALARI

Când pe turlele cetăţii medievale
Flori de umbră liniştite s'au lăsat,
Sună tropot şi răsună 'n vale,
Ca un cântec bătrânesc şi măsurat.

Trec sub porţile boltite din cetate,
Pe-un cal negru, pe-un cal alb şi pe-un cal murg,
Trei călări cu suflete ciudate
Şi cu umbrele lungite de amurg.

Au pornit cu noaptea largă înainte:
Cântă unul ca şi soarele în zori,
Altul ca 'nserarea pe morminte
Părăsite de iubire şi de flori.

Dar al treilea cuvinte de lumină
Şi de umbră nu rosteşte, ci tăcut
Işi ascultă inima lui plină
De nădejdea şi durerea din trecut.

1914

DIN BRETANIA

Căsuţele cetăţilor bretone,
Cu spate-adus şi şoapte guturale,
Se 'nclină 'n umbra 'naltei catedrale.

In zori de zi se împânzeşte marea.
Prin neguri zăbrelite de lumină,
Bat clopote, blajine, în surdină.

Nevestele pescarilor ce pleacă,
Nu se bocesc, nu flutură batiste,
Simţind prelung cum se goleşte zarea.

Şi în amurg, purtând copilu 'n braţe,
Mai stau pe ţărmul mărilor bretone,
Ca pe vitralii ştersele Madone.

1915

IN PREAJMA NOPŢII

In argintate zale
Păraele s'au prins.
Pe-a stelelor petale
Argint brumat a nins.
Ce ţară de lumină
Visează luna plină?

A înflorit cu stele
Al nopţilor copac
Şi dorurile mele
In taina se desfac
Ca flori pe o tulpina,
Lumină cu lumină.

In pacea nevisată,
De ce mi s'a trezit
O inimă curată,
Şi 'n sbor neţărmurit
Un suflet de lumină
Senin ca luna plină?

Când trupul ce mă poartă
Işi duce, tristă za,
Iubirea lui: o moartă
Cu ochi de peruzea,
O moartă fără vină
Spre veşnica lumină.

1915

PE PAJIŞTE

Cum goală te-ai oprit pe pragul
    de cer, de iarbă şi lumină,
Visez, ori ţi-ai schimbat aevea
    învoltul trup într'o tulpină?

Ca ramuri braţe împăcate
    întinzi uitând de dor, de ură,
Şi părul tău în vânt rămâne
    purtat în chip de frunzătură.

Infăşurată 'n tinereţea
    copacilor din primăvară,
In tine — ca sub muşchi isvorul —
    se urcă seva şi coboară...

1916

IN LUNA IN CARE PALESC...

In luna în care pălesc trandafirii
Pe veştede scoarţe de foi ruginii,
In inima tristă îndemnul iubirii
Foşneşte şi-aşteaptă să vii...
In luna în care pălesc trandafirii...

Şi vise şi doruri, ce nu le mai ştii,
In ploaia de aur, aduc amintirii
Brumatele roade a florii de-o zi.
Aprinsă pe ramul iubirii,
Cu vise, cu doruri ce nu le mai ştii...

E luna în care pălesc trandafirii...

1916

IN PARC

Când am venit târziu ca să te caut
In parcul îmbrăcat în frunză lată,
In parcul năpădit de ierburi rele —
Departe, pe-o cărare neumblată,
Zării pe Zeul Toamnei trist şi singur.

Cum alergam cu dorul de-altă dată
Purtând în suflet rediurile verzi
Şi cerul clar şi iarba cu zorele
Şi visul viu, în care să te pierzi,
Am stat pe loc legat de-o melodie.

Şi Zeul Toamnei, pe un nai de aur,
Imi tălmăciă trecutul în surdină:
Şi soarele se stinse prin frunzare,
Pălind încet cu galbenă lumină,
Când cerul îşi coclì, în zări, arama.

1918

CLOPOTE SUNA...

Clopote sună...
Dar pentru cine?
Dormi. Noapte bună,
Suflet de plumb.

Stele de-acuma...
Dar pentru cine?
Lacul şi bruma
Lunii pe el.

Nourii repezi...
Dar pentru cine?
Sălcii şi lebezi,
Nuferi şi-un crin

Singur pe lume...
Dar pentru cine?
Alb, ca din spume,
Suflet de plumb.

1919

TREI INGERI

Trei îngeri sboară 'n asfinţit;
Doi tac şi unul a grăit:

E liniştea atât de mare..,
Aud cum se deschide-o floare.

Trei îngeri sboară'n asfinţit;
Doi tac şi unul a şoptit:

E liniştea atât de sfântă...
Aud cum stelele îşi cântă.

Trei îngeri sboară 'n asfinţit;
Toţi tac şi unul s'a gândit:

Ce sgomote înfricoşate...
Aud o inimă cum bate.

1919

COPILUL ŞI STEAUA

In geamul înserării
O stea a strălucit,
Aproape de copilul
Cu fruntea pe fereastră...

Şi mâna lui atinge
In dorul fericit
Fiinţa de sclipire
Plăpândă şi albastră.

1918

PORUNCA

Deschide-te naturii ca mugurul luminii,
Şi sparge închisoarea îngustului tău trup!
Simţirile să-ţi fie albinele grădinii,
Brăzdând în sbor văzduhul cu aurite linii —
Şi soarele să-l prindă în mierea unui stup.

1918

Dorind ca această nouă ediție de Pe Argeș în sus *să fie definitivă, m'am gândit să adaog cărții mele din 1923, poeziile de aceeași inspirație apărute mai târziu. Astfel am luat volumului* Limpezimi *(1928) pe lângă ciclul „Calendarul viei", poeziile grupate aici sub numele de „Limpezimi argeșene", cu intervertirea numai, pentru o mai bună conveniență, a „Cântecului în toamnă" cu poezia „Acuarelă". La fel am complectat ciclul „Florica" așa cum a fost tipărit în 1926, în volumul de lux ilustrat de Ștefan Popescu.*

Din poeziile mai vechi — socotind că ele vor contribuì să lămurească oarecum drumul parcurs spre realizarea atmosferei poetice din Pe Argeș în sus *— am reluat câteva sub titlul de „Cântece de demult". Le-am datat, împreună cu celelalte bucăți scrise înainte de răsboi, pentru o mai bună înțelegere a acestei evoluții.*

In ce privește forma versurilor, am revenit pentru unele din ele, la textul întâii lor publicări. Poemul „Bătrânii", l-am reprodus în varianta sa din urma, mult prescurtată și, sper, mai unitară. Din versiunea anterioară am păstrat, ca o poezie de sine stătătoare, doar „Ursul lui Donici". Am scos însă din cuprinsul carții „Seară la Miorcani", străină pe Argeș.

Ciclul „Florica" a fost scris în anii 1920 și 1921; „Bătrânii" în 1918 și terminați mai târziu; tot în 1918: „Aci sosi pe vremuri", „Jucării", „Septemvrie"; in 1919: „Toamnă" și „Cina cea de taină"; în 1921: „Ctitorii"; în 1922: „Acuarelă" și „Timpul"; în 1925-1926: „Calendarul viei" și „Limpezimi argeșene".

Mai, 1936. I. P.

CUPRINSUL

	No.
Maior Petre. Dialogul pentru începutul limbii române. Cu note biografice şi o scurtă analiză introductivă de Alex. I. Stoicescu	1176
Maiorescu T. Nuvele şi schiţe, traduceri	10
Malot Hector. Singur pe lume. Cu ilustraţii. Roman duios pentru tinerime, trad. de Haralamb G. Lecca	978—984
Marcu Alex. Dicţionar Român-italian ...	1306-1320
Marian I. Fl. Păsările noastre şi legendele lor.	2—2 b.
Mark Twain. Rămăşag între miliardari şi alte schiţe	397—8
„ Drepturile femeii	799
Martinescu Aşău Th. Lenin, Mussolini, Mustafa Kemal	1256-1257
Masoch Sacher. Hadaska	644—45
Maugham Somerset. In Oceanul Pacific: Ploaie: Rege la Talua (2 nuvele extraordinare), trad. de V. Demetrius	1234-1235
Maupassant. O vieaţă, (romanul unei femei deziluzionate în dragoste) trad. de H. Lecca	523—6
„ Bel-Ami, romanul arivistului brutal şi triumfător (volumul legat)	640—3 b.
„ Duminecile unui burghez	400-400 b.
„ D-ra Fifi, nuvele	519-519 b.
„ Nuvele alese	314
„ Inima noastră (roman)	176—78
„ Ulcica, nuvele	488
„ Tare ca moartea, roman complet ..	606-609
Maupassant, Richepin şi Gill. De demult, Steaua	402
Michelet Jules. România, Roma, Pisa ..	8